

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

DEPARTAMENT NAUKI OŚWIATY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO

KNO.430.005.2018

Nr ewid. 136/2018/P/18/001/KNO

Informacja
o wynikach kontroli
wykonania budżetu państwa w 2017 r.
w części 30 – Oświata i wychowanie

Warszawa, maj 2018 r.

Misja *Najwyższej Izby Kontroli jest dbałość o gospodarność i skuteczność w służbie publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej*

Wizja *Najwyższej Izby Kontroli jest cieszący się powszechnym autorytetem najwyższy organ kontroli państwowej, którego raporty będą oczekiwanym i poszukiwanym źródłem informacji dla organów władzy i społeczeństwa*

**Informacja
o wynikach kontroli
wykonania budżetu państwa w 2017 r.
w części 30 – Oświata i wychowanie**

Dyrektor Departamentu Nauki, Oświaty
i Dziedzictwa Narodowego

Piotr Prokopczyk

Zatwierdzam:

Krzysztof Kwiatkowski

Prezes
Najwyższej Izby Kontroli

Warszawa, 7 maja 2018 r.

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
02-056 Warszawa
tel./fax: 22 444 50 00
www.nik.gov.pl

Spis treści

I. Wprowadzenie.....	4
II. Ocena kontrolowanej działalności	6
1. Ocena ogólna	6
III. Wyniki kontroli wykonania budżetu państwa i budżetu środków europejskich	8
1. Dochody budżetowe	8
2. Wydatki budżetu państwa i budżetu środków europejskich	9
3. Sprawozdawczość.....	26
IV. Informacje dodatkowe.....	29
Załączniki	30

I. Wprowadzenie

Kontrola została przeprowadzona na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹.

Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania budżetu państwa na rok 2017, pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności działań podejmowanych przez dysponenta części budżetowej 30 – *Oświata i wychowanie* w związku z wykonywaniem budżetu państwa i planów finansowych jednostek finansowanych w ramach tej części budżetu państwa.

Kontrolę wykonania budżetu państwa w 2017 r. w części 30 – *Oświata i wychowanie* Najwyższa Izba Kontroli przeprowadziła w Ministerstwie Edukacji Narodowej (dalej: MEN lub Ministerstwo) – kontrolę przeprowadził Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego.

Ponadto kontrolę wykonania planu finansowego na 2017 r. w Ośrodku Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą z siedzibą w Warszawie - jednostce budżetowej podległej Ministrowi Edukacji Narodowej (dalej: ORPEG lub Ośrodek), przeprowadziła Delegatura NIK w Warszawie.

Dysponentem budżetu państwa w części 30 – *Oświata i wychowanie* był Minister Edukacji Narodowej, kierujący działem administracji rządowej *oświata i wychowanie*. Stosownie do § 1 ust. 3 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2017 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Edukacji Narodowej². W okresie do 10 grudnia 2017 r. kompetencje te określał § 1 ust. 3 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 listopada 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Edukacji Narodowej³. W ramach części 30 finansowano – zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi – zadania Ministra Edukacji Narodowej z zakresu: oświaty i wychowania, edukacyjnej opieki wychowawczej oraz realizacji budżetu Ministerstwa. Zadania te w szczególności związane były z kształceniem, nauczaniem, wychowaniem dzieci i młodzieży, udzielaniem pomocy materialnej dzieciom i młodzieży oraz międzynarodową współpracą dzieci i młodzieży, a także z wykonywaniem funkcji ministra koordynatora Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. w części 30 funkcjonowało 13 dysponentów trzeciego stopnia, tj. Minister Edukacji Narodowej, czterech dyrektorów jednostek budżetowych podległych Ministrowi Edukacji Narodowej (Centrum Informatyczne Edukacji z siedzibą w Warszawie, Ośrodek Rozwoju Edukacji w Warszawie, Centralna Komisja Egzaminacyjna z siedzibą w Warszawie, Ośrodek Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą z siedzibą w Warszawie), w tym trzech będących równocześnie dysponentami II stopnia (dyrektor Centrum Informatycznego Edukacji z siedzibą w Warszawie, dyrektor Ośrodka Rozwoju Edukacji w Warszawie i dyrektor Centralnej Komisji Egzaminacyjnej z siedzibą w Warszawie) oraz ośmiu dyrektorów okręgowych komisji egzaminacyjnych (w Gdańsku, Jaworznie, Krakowie, Łodzi, Łomży, Poznaniu, Warszawie i we Wrocławiu) bezpośrednio podległych dyrektorowi Centralnej Komisji Egzaminacyjnej, ustanowionych zarządzeniem Nr 31 Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 czerwca 2016 r. w sprawie ustanowienia dysponentów środków budżetu państwa w części 30 – *Oświata i wychowanie*⁴.

¹ Dz. U. z 2017 r. poz. 524.

² Dz. U. poz. 2315.

³ Dz. U. poz. 1903.

⁴ Dz. Urz. MEN, poz. 30.

Zakres kontroli obejmował:

- realizację wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich w części 30, w tym rzeczowe efekty uzyskane w wyniku realizacji zadań finansowanych ze środków publicznych;
- prawidłowość sporządzenia rocznych sprawozdań budżetowych oraz sprawozdań za IV kwartał 2017 r. w zakresie operacji finansowych;
- system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości i rzetelności sporządzania sprawozdań;
- nadzór i kontrolę sprawowane przez dysponenta części budżetu państwa w trybie art. 175 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁵, w tym:
 - a) nadzór nad wykonaniem planów finansowych podległych jednostek,
 - b) nadzór nad wykorzystaniem i rozliczeniem dotacji wypłaconych z budżetu państwa w części 30 – *Oświata i wychowanie*.

Ponadto przeprowadzono analizę porównawczą danych ujętych w rocznym sprawozdaniu Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego.

Zrealizowane w 2017 r. w części 30 – *Oświata i wychowanie* dochody wyniosły 7.018,0 tys. zł, w tym 2.098,3 tys. zł stanowiły dochody zrealizowane przez obie kontrolowane jednostki.

W 2017 r. w części 30 – *Oświata i wychowanie* zrealizowano wydatki budżetu państwa w wysokości 442.461,0 tys. zł, w tym 137.316,3 tys. zł stanowiły wydatki zrealizowane przez obie kontrolowane jednostki. Zrealizowane wydatki budżetowe w części 30 stanowiły 0,12% zrealizowanych wydatków budżetu państwa. Ponadto z budżetu środków europejskich wydatkowano w części 30 kwotę 76.179,1 tys. zł, w tym 335,5 tys. zł w ramach kontrolowanej jednostki. Zrealizowane w tej części wydatki stanowiły 0,16% całości wydatków budżetu środków europejskich.

Dysponent części 30 budżetu państwa realizował w 2017 r., zadania, podzadania, działania i poddziałania w ramach sześciu funkcji państwa:

- nr 3 – Edukacja, wychowanie i opieka,
- nr 11 – Bezpieczeństwo zewnętrzne i nienaruszalność granic,
- nr 15 – Polityka zagraniczna,
- nr 16 – Sprawy obywatelskie,
- nr 17 – Kształtowanie rozwoju regionalnego kraju,
- nr 22 – Koordynacja działalności oraz obsługa administracyjna i techniczna.

Najwięcej podzadań i działań utworzono dla realizacji zadania 3.1 – *Oświata i wychowanie* w ramach funkcji nr 3 – *Edukacja, wychowanie i opieka*. Jednocześnie na to zadanie zaplanowano (po zmianach) kwotę ogółem – 551.022,3 tys. zł. (w tym 462.425,7 tys. zł z budżetu państwa i 88.596,6 tys. zł z budżetu środków europejskich), z czego wykonano 507.955,7 tys. zł, tj. 92,2% (w tym 76.179,1 tys. zł z budżetu środków europejskich).

⁵ Dz.U. z 2017 r. poz. 2077, dalej: „ufp”.

II. Ocena kontrolowanej działalności

1. Ocena ogólna⁶

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2017 r. w części 30 – *Oświata i wychowanie* oraz wykonanie planu finansowego na 2017 r. Ministerstwa Edukacji Narodowej.

W toku przeprowadzonych działań kontrolnych, w żadnym z obszarów wymienionych przy opisie celu i zakresu kontroli, nie stwierdzono nieprawidłowości.

W wyniku kontroli próby wydatków w kwocie 102.755,8 tys. zł, w tym 367,3 tys. zł wydatków budżetu środków europejskich, co stanowiło 19,8% zrealizowanych w części 30 łącznych wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich (518.640,1 tys. zł) stwierdzono, że były one realizowane w sposób celowy, gospodarny i oszczędny z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi, w szczególności określonych w ufp oraz przepisach ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych⁷. W skład próby wchodziły wydatki w kwotach: 13.307,6 tys. zł (środki rezerwy ogólnej), 5.585,2 tys. zł (środki rezerwy celowej poz. 26), 37.053,6 tys. zł (71 wydatków dobranych losowo), 33.818,4 tys. zł (dotacje), 1.007,9 tys. zł (dobór celowy wydatków na marketing i public relations), 7.414,7 tys. zł (47 wydatków dobranych losowo w ORPEG), 1.190,0 tys. zł (wydatki majątkowe), 2.487,7 tys. zł (dobór celowy 11 zrealizowanych postępowań o zamówienie publiczne), 523,4 tys. zł (jedno zamówienie publiczne w ORPEG) 367,3 tys. zł (wydatki z budżetu środków europejskich). Nie stwierdzono niecelowego lub niegospodarnego wydatkowania środków publicznych.

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie prawidłowość sporządzania łącznych rocznych sprawozdań za 2017 r. przez dysponenta części 30 – *Oświata i wychowanie* i sprawozdań jednostkowych obu kontrolowanych jednostek:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23);
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27);
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28);
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy);
- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE);
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1);

a także sprawozdania w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2017 r., tj. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

⁶ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2017 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej, ani dla oceny negatywnej, stosuje się ocenę opisową.

⁷ Dz. U. z 2017 r. poz. 1579, ze zm.

Sprawozdania łączne zostały sporządzone przez dysponenta części 30 na podstawie sprawozdań jednostkowych (własnych i podległych jednostek). Zostały sporządzone rzetelnie i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym, a kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych kontrolowanych jednostek (Ministerstwa i Ośrodka) były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Minister Edukacji Narodowej (dalej: Minister) w sposób właściwy sprawował nadzór i kontrolę nad całością gospodarki finansowej podległych mu jednostek organizacyjnych, zgodnie z zasadami określonymi w ustawie o finansach publicznych. Sprawozdania zostały sporządzone terminowo, stosownie do przepisów rozporządzeń Ministra Finansów w sprawie: sprawozdawczości budżetowej, sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych, a także sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym⁸. Przyjęte mechanizmy kontroli zarządczej zapewniały w sposób racjonalny kontrolę prawidłowości sporządzonych sprawozdań budżetowych, w tym z budżetu środków europejskich oraz sprawozdań w zakresie operacji finansowych.

Kalkulacja oceny ogólnej wykonania budżetu państwa w części 30 – *Oświata i wychowanie* przedstawiona została w załączniku nr 5 do niniejszej Informacji.

⁸ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1773), rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym (Dz. U. Nr 298 poz. 1766, ze zm.), rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1015, ze zm.).

III. Wyniki kontroli wykonania budżetu państwa i budżetu środków europejskich

1. Dochody budżetowe

Zgodnie z założeniami przyjętymi do kontroli wykonania budżetu państwa w 2017 r., kontrola dochodów budżetowych w części 30 – *Oświata i wychowanie* została ograniczona do przeprowadzenia analizy porównawczej danych ujętych w rocznym sprawozdaniu budżetowym Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego.

W ustawie budżetowej na rok 2017⁹ dochody budżetu państwa w części 30 – *Oświata i wychowanie* zostały zaplanowane w kwocie 5.552,0 tys. zł, z tego: w dziale 750 – *Administracja publiczna* – 83,0 tys. zł, w dziale 801 – *Oświata i wychowanie* – 5.461,0 tys. zł i w dziale 854 – *Edukacyjna opieka wychowawcza* – 8,0 tys. zł.

Dochody zrealizowano w kwocie 7.018,0 tys. zł, tj. w 126,4% kwoty zaplanowanej w ustawie budżetowej, z tego w dziale 750 – 133,5 tys. zł, dziale 801 – 6.883,0 tys. zł i w dziale 854 – 1,5 tys. zł. W porównaniu do roku 2016 zrealizowano dochody wyższe o 269,7 tys. zł (7,2%). Największe dochody zrealizowano w rozdziale 80145 – *Komisje egzaminacyjne* – w kwocie 4.306,1 tys. zł (105,2% kwoty planowanej) i w rozdziale 80195 – *Pozostała działalność* – w kwocie 1.815,2 tys. zł (151,4% kwoty planowanej).

Plan dochodów określony dla Ministra, jako dysponenta III stopnia, na 2017 r. wynosił 1.236,0 tys. zł. Zrealizowano go w kwocie 1.882,7 tys. zł, tj. o 646,7 tys. zł (52,3%) wyższej od planowanej. Uzyskane dochody związane były przede wszystkim z wpływami o charakterze jednorazowym. Do głównych źródeł dochodów w 2017 r. należały wpływy:

- z różnych opłat, takich jak np. za dopuszczenie podręcznika do użytku szkolnego, za legalizację świadectw dojrzałości;
- z najmu i dzierżawy składników majątku Skarbu Państwa (stołówka, kiosk, mieszkanie służbowe, stacja trafo, użytkowanie obiektu MEN na realizację zdjęć do filmu);
- z różnych dochodów, takich jak np. rozliczenia z lat ubiegłych, zwrot przez rodziców uczniów kosztu podręcznika zniszczonego bądź utraconego, naliczonych kar umownych, jak również wpłat z tytułu rozliczenia mediów od najemców powierzchni użytkowej, zwrotu opłaty patentowej, zwrotów z Komisji Europejskiej.

Ogółem wykonano 7.018,0 tys. zł dochodów z tytułu naliczonych należności w kwocie 14.380,9 tys. zł. Na koniec 2017 r. należności pozostałe do zapłaty wyniosły 7.362,9 tys. zł, w tym zaległości 6.774,7 tys. zł. W porównaniu do końca 2016 r. należności pozostałe do zapłaty i zaległości były odpowiednio o 862,2 tys. zł i o 274,0 tys. zł wyższe i dotyczyły zarówno Ministerstwa, jak i jednostek podległych.

Najwyższe należności pozostałe do zapłaty (3.995,3 tys. zł, będące jednocześnie zaległością) powstały w rozdziale 80146 – *Dokształcanie i doskonalenie nauczycieli*, co wynikało z rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych, w ramach projektów Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki i dotyczyły należności Ośrodka Rozwoju Edukacji w Warszawie.

⁹ Ustawa z dnia 16 grudnia 2016 r. (Dz. U. z 2017 r. poz. 108, ze zm.).

Ponadto w rozdziale 80145 – *Komisje egzaminacyjne* powstały należności Skarbu Państwa dochodzone przez Centralną Komisję Egzaminacyjną na podstawie wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie (sygn. akt IV C 1382/13 z dnia 23 października 2014 r.) na kwotę 159,9 tys. zł, za nienależyte wykonanie usługi związanej z obsługą sprzętu komputerowego, wraz z odsetkami na kwotę 71,2 tys. zł (za okres od 13 grudnia 2012 r. do 31 grudnia 2017 r., w związku z bezskutecznością egzekucji z majątku pozwanej NSTI Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie) oraz dochodzone przez Okręgową Komisję Egzaminacyjną w Łomży na podstawie wyroku Sądu Okręgowego w Łomży Wydział I Cywilny z dnia 5 czerwca 2017 r. (sygn. akt I C 793/15) na kwotę 289,7 tys. zł wraz z odsetkami na kwotę 63,5 tys. zł, od Firmy Handlowo-Usługowej „MAG-BUD” za nienależyte wykonanie robót budowlanych w siedzibie budynku OKE Łomża.

W przypadku Ministerstwa kwota należności pozostałych do zapłaty wyniosła 781,7 tys. zł, które zaliczono w rocznym sprawozdaniu z wykonania planu dochodów budżetowych Rb-27 do zaległości. Należności te obejmowały łącznie 31 tytułów, w tym największa kwota dotyczyła należności z tytułu kar umownych za nienależyte wykonanie umowy z dnia 28 grudnia 2007 r. od przedsiębiorcy w upadłości likwidacyjnej, Kapena S.A. z siedzibą w miejscowości Włynkówko (łącznie 562,3 tys. zł, co stanowiło 71,9% należności dochodów budżetowych wykazanych przez dysponenta III stopnia). Ministerstwo podjęło działania windykacyjne i zgłosiło swoją wierzytelność do Sądu Rejonowego Gdańsk-Północ w Gdańsku, w którym ogłoszono upadłość tego dłużnika.

Egzekwowanie zaległości realizowane było (oprócz toczących się postępowań sądowo-administracyjnych) poprzez przesyłanie pisemnych wezwań do uregulowania należności wraz z odsetkami oraz dochodzenie należności w drodze egzekucji administracyjnej (wystawianie tytułów wykonawczych).

W ORPEG wykonanie dochodów wyniosło 215,6 tys. zł, co stanowiło 241 % wykonania z 2016 r. (89,3 tys. zł) i 131 % planu finansowego na 2017 r. (164,0 tys. zł). Ośrodek zaplanował dochody w porównywalnej wysokości do zaplanowanych na 2016 r. Na wyższe wykonanie dochodów wpływ miały wyższe od zaplanowanych dochody w rozdziale 80135 *Szkolnictwo polskie za granicą*, na co złożyły się większe o 35,8 tys. zł wpływy z różnych dochodów (§ 0970) oraz niezaplanowane wpływy: z tytułu kar i odszkodowań wynikających z umów (§ 0950), z tytułu rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych (§ 0940) i wpływy z różnych opłat (§ 0690) w łącznej kwocie 19,6 tys. zł.

Dane o dochodach budżetu państwa w części 30 – *Oświata i wychowanie* w 2017 r. przedstawione zostały w załączniku nr 1 do niniejszej Informacji.

2. Wydatki budżetu państwa i budżetu środków europejskich

2.1. Wydatki budżetu państwa

Plan wydatków budżetowych w roku 2017, ustalony w ustawie budżetowej na rok 2017, w całej części 30 (środki budżetu państwa i budżetu środków europejskich) został zmieniony w wyniku 269 decyzji Ministra Edukacji Narodowej, w tym 20 decyzji wydanych na podstawie decyzji Ministra Rozwoju i Finansów. Ponadto Minister Edukacji Narodowej wydał 103 decyzje w sprawie zmiany planu wydatków dla jednostek podległych, w tym 24 decyzje wydane zostały na podstawie decyzji Ministra Rozwoju i Finansów.

Zaplanowane w ustawie budżetowej wydatki w kwocie 432.703,0 tys. zł per saldo w trakcie roku zostały zwiększone o kwotę 46.268,9 tys. zł, co obejmowało zwiększenia z rezerw celowych i rezerwy ogólnej budżetu państwa na kwotę 49.662,0 tys. zł oraz zmniejszenia o 3.393,0 tys. zł.

Wydatki budżetu państwa w części 30 zostały zrealizowane w kwocie 442.461,0 tys. zł, co stanowiło 92,7% planu po zmianach. W porównaniu do roku 2016 (437.784,5 tys. zł) nastąpił wzrost wydatków o 4.676,4 tys. zł, tj. o 1,1%.

Zobowiązania wykazane na koniec 2017 r. w części 30 wyniosły 7.684,0 tys. zł. Zobowiązania wymagalne nie wystąpiły.

Dla Ministerstwa plan wydatków (po zmianach) na 2017 r. przewidywał wydatkowanie ogółem 99.334,6 tys. zł. Wydatki zrealizowano w wysokości 90.012,3 tys. zł, tj. w kwocie o 9.322,3 tys. zł (9,4%) niższej od planowanej.

W ORPEG wydatki ogółem w 2017 r. wyniosły 47.304,0 tys. zł, co stanowiło 96% planu finansowego po zmianach (49.050,7 tys. zł) i 103% planu pierwotnego (45.781,0 tys. zł). W stosunku do 2016 r. wykonane wydatki w 2017 r. były wyższe o 2%. Na kwotę wydatków ogółem złożyły się wydatki w dwóch działach: 801 „Oświata i wychowanie” – 46.634,0 tys. zł i 853 „Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej” – 670,0 tys. zł.

Na środki pochodzące z rezerw budżetowych w łącznej kwocie 46.268,9 tys. zł składały się środki z: rezerw celowych budżetu państwa w kwocie – 31.351,8 tys. zł, rezerwy ogólnej budżetu państwa w kwocie – 13.307,6 tys. zł, rezerw celowych budżetu środków europejskich w kwocie – 1.609,6 tys. zł.

Środki z rezerw celowych budżetu państwa przeznaczono na:

- współfinansowanie projektów realizowanych z udziałem środków europejskich i otrzymywanych od państw członkowskich EFTA¹⁰ (poz. 8) – 337,8 tys. zł;
- pomoc dla repatriantów (poz. 13) – 1.000,0 tys. zł;
- rezerwę płacową na zmiany organizacyjne i nowe zadania (poz. 19) – 153,5 tys. zł;
- szkolenia i wynagrodzenia na nowe mianowania urzędników służby cywilnej (poz. 20) – 13,8 tys. zł;
- wynagrodzenia, nagrody jubileuszowe i odprawy (poz. 21) – 82,9 tys. zł;
- wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży (poz. 26) – 5.585,2 tys. zł;
- współpracę na rzecz rozwoju (poz. 31) – 1.009,1 tys. zł;
- realizację Programu Bezpieczna + (poz. 36) – 13.563,6 tys. zł;
- Program Rozwoju Czytelnictwa (poz. 37) – 31,2 tys. zł;
- zdrowie publiczne – zadania z zakresu edukacji prozdrowotnej (poz. 40) – 5.000,0 tys. zł;
- wychowanie przedszkolne – program „Aktywna tablica” (poz. 52) – 213,7 tys. zł;
- egzaminy zawodowe (poz. 68) – 4.361,0 tys. zł.

Środki z rezerwy ogólnej budżetu państwa przeznaczono na realizację programu „Za życiem”, ustanowionego uchwałą Nr 160 Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 2016 r. w sprawie programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”¹¹, którego głównym celem jest umożliwienie rzeczywistej i pełnej integracji społecznej osób niepełnosprawnych oraz wsparcie psychologiczne, społeczne, funkcjonalne i ekonomiczne ich rodzin. Cel ten realizowany jest m.in. poprzez zapewnienie

¹⁰ Europejskie Porozumienie o Wolnym Handlu.

¹¹ M.P. poz. 1250.

przez szkołę lub placówkę możliwości kontynuowania nauki przez uczennicę w ciąży, zapewnienie dziecku niepełnosprawnemu dostępu do aktywnej pomocy ze strony państwa (służby zdrowia, pomocy społecznej, oświaty), a jego rodzicom fachowej informacji dotyczącej ich dziecka oraz jego problemów rozwojowych. Skoordynowanie działań służących wykorzystaniu dostępnych usług oraz zapewnienie interdyscyplinarnego wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, umożliwiającego objęcie specjalistyczną opieką dziecka oraz jego rodziny.

Środki z rezerw celowych budżetu środków europejskich przeznaczono na:

- finansowanie programów (poz. 98) – 786,6 tys. zł;
- finansowanie wynagrodzeń (poz. 99) – 822,9 tys. zł.

Szczegółowemu badaniu poddano wydatkowanie środków z rezerwy ogólnej budżetu państwa w kwocie – 13.307,6 tys. zł, przeznaczonych w formie dotacji dla jednostek samorządu terytorialnego na realizację programu „Za życiem”, których wykorzystanie przedstawiono w dalszej części Informacji oraz w kwocie 5.585,2 tys. zł z rezerwy celowej poz. 26 budżetu państwa, przeznaczonych na: *wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży; zapewnienie uczniom objętym obowiązkiem szkolnym dostępu do bezpłatnych podręczników, materiałów edukacyjnych i materiałów ćwiczeniowych.*

Zgodnie z pięcioma decyzjami Ministra Rozwoju i Finansów z dnia: 20 stycznia, 21 lutego, 6 marca, 28 kwietnia 21 sierpnia 2017 r. w sprawie zwiększenia budżetu państwa w części 30 – *Oświata i wychowanie*, Ministerstwo otrzymało środki z rezerwy celowej budżetu państwa (poz. 26) na *wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, zapewnienie uczniom objętym obowiązkiem szkolnym dostępu do bezpłatnych podręczników, materiałów edukacyjnych i materiałów ćwiczeniowych* w kwocie 5.585,2 tys. zł. Zadanie było realizowane przez:

- Biuro Administracyjne, które za kwotę 816,2 tys. zł miało zapewnić kontynuację rozpoczętej w 2016 r. dystrybucji do ok. 12 tys. szkół podręczników do zajęć z zakresu edukacji: polonistycznej, matematycznej, przyrodniczej i społecznej przeznaczone do klas II i III szkoły podstawowej;
- Departament Podręczników, Programów i Innowacji, który za zaplanowaną kwotę 1.085,9 tys. zł zlecał adaptację, wydruk, oprawę i dystrybucję podręczników dla uczniów niepełnosprawnych;
- Biuro Organizacyjne, które za uruchomione środki w wysokości 2.226 tys. zł realizowało w 2017 r. zawarte w dniu 12 listopada 2015 r. cztery umowy z Quad-Graphics Europe Sp. z o.o. w Wyszowie na druk i dystrybucję podręczników do klasy III¹²;
- Ośrodek Rozwoju Edukacji, który na zlecenie Ministerstwa, we współpracy z Uniwersytetem Warszawskim, za kwotę 12,8 tys. zł (jako wynagrodzenie dla ekspertów) dokonywał oceny i odbioru adaptacji podręczników dla uczniów niewidomych oraz z innymi niepełnosprawnościami;
- Centrum Informatyczne Edukacji, które w ramach środków uruchomionych z tej rezerwy w wysokości 70,3 tys. zł, wykonywało multibooki, tj. elektroniczne wersje podręczników przeznaczone do wyświetlania na ekranie lub tablicy interaktywnej, wzbogacone o elementy multimedialne, czasem także o ćwiczenia interaktywne, dla podręczników dla klasy III szkoły podstawowej na systemy operacyjne MS Windows, Linux, iOS, Android w wersjach do uruchomienia na tablicach interaktywnych oraz dla wybranych podręczników wykonano adaptację dla uczniów słabowidzących;

¹² Łączna wartość zawartych w 2015 r. umów to 8 319 626,37 zł.

- Ośrodek Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą, który za uruchomione środki z rezerwy w kwocie 1.374,1 tys. zł na zakup podręczników dla uczniów klasy VI i VII szkoły podstawowej, klasy III gimnazjum, materiałów ćwiczeniowych dla uczniów klasy I, II, III, IV, V, VI, VII szkoły podstawowej, II i III gimnazjum oraz ich dystrybucję do Zespołu Szkół przy Ambasadzie RP w Atenach, szkolnych punktów konsultacyjnych przy przedstawicielstwach dyplomatycznych, urzędach konsularnych i przedstawicielstwach wojskowych Rzeczypospolitej Polskiej oraz szkół im. Komisji Edukacji Narodowej w Ośrodku Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą zapewniał uczniom dostęp do tych publikacji.

Minister Edukacji Narodowej jako dysponent I i III stopnia z zaplanowanych odpowiednio kwot tej rezerwy: 356,4 tys. zł i 3.771,7 tys. zł wykonał 355,8 tys. zł i 3.720,8 tys. zł, tj. 99,8% i 98,6%. Na niewykorzystane przez dysponenta I i III stopnia środki w łącznej kwocie 51,5 tys. zł (1,2%) składają się: niższa od planowanych kosztów składka emerytalno-rentowa towarzysząca wynagrodzeniom wypłacanym w ramach realizacji zadania oraz mniejsza od maksymalnej zakładanej w umowie z wykonawcą liczba dystrybuowanych podręczników.

Wykorzystanie środków rezerwy celowej poz. 26 budżetu państwa w jednostkach podległych wyniosło 1.158,1 tys. zł (76,3%), w tym w Centrum Informatycznym Edukacji (CIE) – 70,3 tys. zł (100%), w Ośrodku Rozwoju Edukacji (ORE) – 12,8 tys. zł (100%) i Ośrodku Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą (ORPEG) – 1.075,0 tys. zł (78,2%). Niewykorzystanie środków miało miejsce w ORPEG (299,1 tys. zł) i wynikało z faktu mniejszej od planowanej liczby uczniów objętych nauką, a tym samym mniejszych potrzeb zakupu podręczników i materiałów ćwiczeniowych, co skutkowało niższymi kosztami ich wysyłki pocztowej do szkół i punktów konsultacyjnych.

W całej części 30 łączne wykorzystanie środków z rezerwy budżetowej (poz. 26) wyniosło 5.234,7 tys. zł, tj. 93,7%.

W 2017 r., na podstawie art. 177 ust. 1 pkt 3 ufp, dwukrotnie dokonano blokady wydatków na łączne kwoty: 1.902,3 tys. zł oraz 1.301,1 tys. zł. Blokad dokonano:

- decyzją nr 1 z dnia 22 grudnia 2017 r. na łączną kwotę 1.902,3 tys. zł, w tym: 345,7 tys. zł pochodzące z niewykorzystanej dotacji przedmiotowej do podręczników szkolnych do kształcenia zawodowego, 1.306,6 tys. zł z niewydatkowanych środków z rezerwy celowej na realizację zadań z zakresu zdrowia publicznego oraz 250,0 tys. zł z niewykorzystanych środków rezerwy celowej na pomoc dla repatriantów;
- decyzją nr 2 z dnia 29 grudnia 2017 r. na łączną kwotę 1.301,1 tys. zł, w tym: 1.251,7 tys. zł w związku z zakończeniem zadań związanych z opracowaniem podręcznika do kl. III szkoły podstawowej oraz 49,4 tys. zł z tytułu niewykorzystania zamówienia na dystrybucję i magazynowanie podręczników.

Część blokowanych środków pochodziła z rezerw celowych budżetu państwa. Badanie prawidłowości wydanych decyzji o blokadach nie wykazało przypadków zaniechań i opóźnień w zgłaszaniu Ministrowi Rozwoju i Finansów kwot przewidzianych do zablokowania.

Wydatki zrealizowane w 2017 r. w poszczególnych grupach ekonomicznych wyniosły:

- dotacje i subwencje wykonane w 83,3% kwoty planowanej, tj. na kwotę 68.086,9 tys. zł, w tym 7.230,4 tys. zł na współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej;

- świadczenia na rzecz osób fizycznych zrealizowano w 90,1% na kwotę 11.930,9 tys. zł, w tym wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń na kwotę 10.743,0 tys. zł;
- wydatki bieżące jednostek budżetowych zrealizowano w kwocie 357.656,0 tys. zł, tj. 95,0% planu, w tym: wynagrodzenia i pochodne, na które wydatkowano 219.234,0 tys. zł (97,9% planu) oraz zakup materiałów i usług, na które wydatkowano 138.422,0 tys. zł (realizacja w 90,8%);
- wydatki majątkowe wykonane w 80,3% na kwotę 4.787,2 tys. zł, w tym: wydatki inwestycyjne na kwotę 105,7 tys. zł, a wydatki na zakupy inwestycyjne na kwotę 4.681,5 tys. zł.

Nie stwierdzono przekroczenia zaplanowanych limitów wydatków.

Na podstawie wyselekcjonowanych z systemu księgowego zapisów konta 130 *Rachunek bieżący jednostki*, wybrano do kontroli z zastosowaniem metody monetarnej (MUS)¹³ 71 dowodów księgowych na kwotę 37.053,6 tys. zł. W szczególności z zapisów księgowych konta 130 wyodrębniono wydatki nie obejmujące wynagrodzeń oraz zrealizowane w kwotach powyżej 500 zł otrzymując zbiór liczący ogółem 5.199 zapisów księgowych o łącznej wartości 52.037,2 tys. zł. Ze zbioru tego wyodrębniono wydatki bieżące oraz wydatki majątkowe dysponenta III stopnia otrzymując ogółem 1.955 zapisów księgowych o łącznej wartości 47.904,8 tys. zł. W wylosowanej próbie było siedem wydatków majątkowych na kwotę 1.278,4 tys. zł oraz 64 wydatki bieżące jednostek budżetowych na kwotę 35.775,1 tys. zł. Zostały one sprawdzone pod kątem poprawności formalnej oraz prawidłowości kontroli bieżącej i dekretacji, a także pod względem legalności, gospodarności i celowości. Nieprawidłowości w wymienionym zakresie nie wystąpiły.

U dysponenta części kontrolą objęto dobrane w sposób celowy dotacje na łączną kwotę 33.818,4 tys. zł, tj. 49,7% ogółu wykonanych w tej części dotacji. W badanej próbie nie stwierdzono nieprawidłowości.

W ramach doboru celowego kontrolowanych wydatków w części 30 budżetu państwa wyselekcjonowano wydatki na zadania z zakresu marketingu i public relations. W wyniku dokonanego sprawdzenia ustalono, że dotyczyły one informacji i promocji w zakresie realizowanych zmian w systemie oświaty. Na wydatki dotyczące m.in. usług poligraficznych, produkcję i emisję materiałów informacyjnych w środkach masowego przekazu (prasa, radio, telewizja, Internet) wydatkowano łącznie kwotę 1.007,9 tys. zł, tj. 0,2% ogółu wydatków zrealizowanych w 2017 r. w części 30 budżetu państwa. Dotyczyły one jednej jednostki, tj. Ministerstwa. Nieprawidłowości w badanym obszarze nie stwierdzono.

Badanie szczegółowe wydatków ORPEG przeprowadzono na populacji pozapłacowych wydatków w grupach ekonomicznych: wydatki bieżące jednostek budżetowych, wydatki majątkowe. Doboru próby dokonano drogą losową z zastosowaniem metody MUS. Wylosowano próbę 47 dowodów o wartości 7.414,7 tys. zł. Badanie szczegółowe wydatków Ośrodka wykazało, że ich realizacja była zgodna z zasadami gospodarowania środkami publicznymi określonymi w art. 44 ust. 3 ufp. Wydatki były związane z realizacją zadań statutowych Ośrodka i wynikały z przyjętego do realizacji planu finansowego na 2017 r. Wydatków dokonano w sposób celowy i umożliwiający terminową realizację zadań. Płatności dokonano w wymaganych terminach.

Na dotacje zaplanowano w ustawie budżetowej kwotę 45.168,0 tys. zł. W wyniku zmian wydatków, dokonywanych na podstawie art. 171 ust. 1 ufp oraz zwiększeń środków pochodzących z rezerw

¹³ Metoda statystyczna uwzględniająca prawdopodobieństwo wyboru proporcjonalnie do wartości transakcji (Monetary Unit Sampling - MUS) – z wykorzystaniem programu komputerowego „Pomocnik Kontrolera”.

celowych i rezerwy ogólnej budżetu państwa, plan po zmianach wyniósł 81.714,6 tys. zł¹⁴. Wykonanie tych wydatków wyniosło 68.086,9 tys. zł (83,3% planu po zmianach) i było o 18.793,3 tys. zł, tj. 38,1% większe od wykonania w roku 2016.

Wykorzystanie dotacji udzielonych przez Ministra Edukacji Narodowej, jako dysponenta I stopnia, wyniosło 67.582,8 tys. zł, co z zaplanowanej kwoty 81.037,8 tys. zł daje wskaźnik wykonania 83,4%.

Udzielone dotacje budżetowe (jako dotacje przedmiotowe) związane były z realizacją w 2017 r. 22 zadań publicznych. Wśród nich m.in. takie jak: Poszerzenie oferty podręczników szkolnych do kształcenia zawodowego; Administrowanie programem „Erasmus +”; Wspieranie tworzenia i emisji audycji radiowych i telewizyjnych o tematyce oświatowej i wychowawczej; Wsparcie organizacji olimpiad, konkursów i turniejów; Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży; Wsparcie organizacji ogólnopolskiego programu pomocy wybitnie uzdolnionym uczniom; Wsparcie organizacji olimpiad i konkursów; Rządowy program wspomaganie w latach 2015–2018 "BEZPIECZNA+"; Wsparcie młodzieżowych inicjatyw związanych z profilaktyką w środowisku szkolnym i lokalnym; Międzynarodowa wymiana młodzieży; Organizacja kolonii i obozów polonijnych. Ponadto udzielono jednej dotacji podmiotowej w kwocie 8.000 tys. zł, na współfinansowanie samorządowej instytucji kultury – *Centrum Nauki Kopernik* z siedzibą w Warszawie. Środki w najwyższej wysokości (13.505,8 tys. zł) wsparły Rządowy Program Wspomaganie w latach 2015–2018 "BEZPIECZNA+". Na organizację i przeprowadzanie olimpiad, konkursów i turniejów dla uczniów wydatkowano kwotę 8.229,3 tys. zł. Na zadanie pn. „Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży” zaplanowano kwotę 12.057,6 tys. zł. Na obsługę administracyjną Programu *Erasmus+* przekazano Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji w Warszawie środki w kwocie 6.766,3 tys. zł. Na wsparcie organizacji ogólnopolskiego programu pomocy wybitnie uzdolnionym uczniom wyasygnowano kwotę 1.000,0 tys. zł. Natomiast na polsko-ukraińską współpracę młodzieży przekazano dotację w kwocie 4.000,0 tys. zł, a na polsko-litewską 800,0 tys. zł.

Najniższe wykorzystanie planowanych środków na dotacje dotyczyło zadania – *Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży*, które rozliczono na kwotę 5.592,4 tys. zł, tj. 46,4% zaplanowanych środków. W ramach tego zadania realizowane były działania z programu „Za życiem”. Niski wskaźnik wydatkowania środków (59,3%) dotyczył również zadania – *Wspieranie poczucia tożsamości narodowej w tym szczególnie nauki języka kraju pochodzenia*, którego pierwotny plan (600,0 tys. zł) ograniczony został decyzją Ministra Edukacji Narodowej do kwoty 200,0 tys. zł (a ostatecznie 238,9 tys. zł), za którą zrealizowano sześć projektów z ogłoszonego konkursu pn. *Wspieranie inicjatyw edukacyjnych w szkolnym środowisku wielokulturowym*.

W ramach realizowanych działań programu „Za życiem” Rada Ministrów uchwałą Nr 170/2017 z dnia 26 października 2017 r. w sprawie przyznania Ministrowi Edukacji Narodowej, z ogólnej rezerwy budżetowej, środków finansowych, z przeznaczeniem na dofinansowanie niektórych zadań określonych w programie kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”, ustanowionym uchwałą Nr 160 Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 2016 r. w sprawie programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem” przyznała środki w kwocie 13.307,6 tys. zł, w tym 1.250,0 tys. zł z przeznaczeniem na dofinansowanie działania 1.5. *Pomoc uczennicom w ciąży* oraz 12.057,6 tys. zł na realizację działania 2.4. *Utworzenie ośrodków koordynacyjno-rehabilitacyjno-opiekuńczych ze szczególnym uwzględnieniem wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci od momentu wykrycia niepełnosprawności lub*

¹⁴ W tym środki w wysokości 10.695,5 tys. zł na współfinansowanie projektów UE.

zagrożenia niepełnosprawnością, określonych w programie „Za życiem”. W celu realizacji zadania Minister Edukacji Narodowej w dniu 6 listopada 2017 r. wystąpił do Ministra Rozwoju i Finansów o dokonanie odpowiednich zmian w budżecie państwa i za pośrednictwem wojewodów, zwrócił się do wszystkich starostów i prezydentów miast na prawach powiatu o wskazanie placówki pełniącej funkcję ośrodków koordynacyjno-rehabilitacyjno-opiekuńczych oraz burs lub internatów oferujących miejsca dla uczennic w ciąży. Z 380 powiatów i miast na prawach powiatu, do których skierowano ofertę, do Ministerstwa wpłynęło 310 potwierdzeń przystąpienia do programu, natomiast 70 nie udzieliło odpowiedzi lub odmówiło przystąpienia do programu. Do dnia 22 grudnia 2017 r. podpisano 279 porozumień na realizację zaproponowanych działań na łączną kwotę 10.371,4 tys. zł). Fakt późnego uruchomienia środków budżetowych, a w ślad za tym późnego podpisywania umów z jednostkami samorządu terytorialnego, wyznaczający krótki okres realizacyjny spowodował, że część powiatów nie zrealizowała w pełni zaplanowanych działań. Utworzono łącznie 221 miejsc dla uczennic w ciąży wykorzystując kwotę 871,4 tys. zł, a w ramach działania 2.4 przeprowadzono 24.407,5 godzin zajęć bezpośredniej pracy z dziećmi, pomocy udzielono 3.948 dzieciom. Ostatecznie z kwoty 12.057,6 tys. zł w 2017 r. wydatkowano na to działanie środki wysokości 5.592,4 tys. zł

Minister Edukacji Narodowej weryfikował wykorzystanie dotacji zgodnie z przeznaczeniem poprzez analizę przekazanych do zatwierdzenia sprawozdań. Ponadto w wybranych podmiotach przeprowadzono kontrole, prawidłowości wykonania zleconego zadania publicznego, w tym – wykorzystania dotacji przekazanej na realizację tego zadania. W roku 2017 przeprowadzono 11 takich kontroli:

- dwie kontrole podmiotów realizujących zadanie *Wsparcie organizacji olimpiad, konkursów i turniejów*;
- cztery kontrole podmiotów realizujących zadanie *Rządowy program wspomaganie w latach 2015–2018 „BEZPIECZNA+”*;
- kontrolę podmiotu realizującego zadanie *Zapewnienie dostępu do podręczników szkolnych i książek pomocniczych dla uczniów niewidomych, słabowidzących*;
- trzy kontrole podmiotów realizujących zadanie *Organizacja kolonii i obozów polonijnych*;
- kontrolę podmiotu realizującego zadanie *Międzynarodowa wymiana młodzieży*.

Przekazywanie i rozliczenie dotacji następowało zgodnie z zasadami określonymi w ufp i zarządzeniu Nr 1 Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 stycznia 2013 r. w sprawie trybu zlecania i rozliczania realizacji zadań publicznych z zakresu oświaty i wychowania oraz edukacyjnej opieki wychowawczej¹⁵.

Zaplanowana w ustawie budżetowej kwota 370.564,0 tys. zł na wydatki bieżące iw trakcie roku została zwiększona do kwoty 376.450,0 tys. zł (razem z wydatkami na współfinansowanie projektów UE), tj. o 5.886,0 tys. zł.

Wydatki bieżące zrealizowano w kwocie 357.656,0 tys. zł, tj. 95% planu po zmianach i niższej od wykonania w 2016 r. o 14.493,0 tys. zł, tj. o 3,9%. Dominującą pozycję w tej grupie (61,3%) stanowiły wydatki na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń w wysokości 219.234,0 tys. zł.

Wydatki bieżące w Ministerstwie zostały zrealizowane w wysokości 83.626,0 tys. zł, tj. 90% kwoty planowanej w budżecie po zmianach. Ministerstwo nie płaciło w 2017 r. odsetek od nieterminowych płatności.

¹⁵ Dz. Urz. MEN poz. 2, ze zm.

Na realizację 2.916 świadczeń na rzecz osób fizycznych (o 136 więcej niż w 2016 r.) wydatkowano kwotę 11.930,9 tys. zł, tj. 90% planu po zmianach i o 7,9 tys. zł mniej niż w 2016 r. Najwyższe wydatki, w kwocie 6.267,1 tys. zł poniesiono na ryczałty częściowo pokrywające koszty zakwaterowania i utrzymania nauczycieli polskich skierowanych do pracy za granicą przez ORPEG. Kolejnymi największymi wydatkami były nagrody resortowe (nagrody dla 475 nauczycieli przyznawane przez Ministra Edukacji Narodowej za ich osiągnięcia dydaktyczno-wychowawcze) – 3.562,5 tys. zł i 1.150,0 tys. zł na wypłatę stypendiów Ministra o charakterze motywacyjnym dla 385 uczniów oraz wspieranie działalności innowacyjnej i eksperymentalnej oraz działań związanych z pracą z uczniem zdolnym.

W ramach planu finansowego urzędu obsługującego Ministra w 2017 r. na świadczenia na rzecz osób fizycznych wydatkowano kwotę 5.196,3 tys. zł (80% planu). W § 3040 – *Nagrody o charakterze szczególnym niezaliczone do wynagrodzeń*, obejmującym w szczególności nagrody resortowe, w tym nagrody ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania dla nauczycieli za osiągnięcia dydaktyczno-wychowawcze i nadanie tytułu honorowego profesora oświaty wydatkowano środki w kwocie 3.922,5 tys. zł (77,1% planu po zmianach). Jako przyczynę niewykorzystania kwoty 1.163,7 tys. zł, przeznaczonej na nagrody dla nauczycieli w 2017 r. wskazano fakt wpłynięcia do Ministerstwa tylko 499 wniosków o przyznanie nagrody Ministra, z których przyznano 475 nagród.

Ponadto sfinansowano m.in koszty świadczeń rzeczowych wynikających z przepisów dotyczących bezpieczeństwa pracy oraz wypłatę ekwiwalentów za te świadczenia. Sfinansowaniem objęto koszt odzieży i ekwiwalentu za pranie, obuwia roboczego i środków czystości. Ponadto zrefundowano koszty zakupu okularów korekcyjnych do pracy przy monitorze ekranowym dla 48 pracowników Ministerstwa za łączną kwotę 23,8 tys. zł. Kwota wydatków na realizację świadczeń objętych badaniem wyniosła 5.196,3 tys. zł. Zrealizowano wszystkie należne świadczenia. Nieprawidłowości w omawianym obszarze nie stwierdzono.

Przeciętne zatrudnienie (przeliczeniu na pełne etaty) w 2017 r. w części 30 wyniosło 1.369 osób i było niższe w porównaniu do przeciętnego zatrudnienia w 2016 r. o 36 osób. Zmiany dotyczyły:

- zatrudnionych w dziale 750 – *Administracja publiczna (rozdział 75001 – Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej)*, w którym przeciętne zatrudnienie wzrosło o 10 osób, w tym: zmniejszyło się o pięć osób nieobjętych mnożnikowymi systemami wynagrodzeń oraz wzrosło o 15 osób zaliczonych do korpusu służby cywilnej;
- zatrudnionych w dziale 801 – *Oświata i wychowanie*, w którym zatrudnienie zmniejszyło się o 46 osób, przy czym w rozdziale 80135 – *Szkolnictwo polskie za granicą* zatrudnienie wzrosło o cztery osoby (z 256 w 2016 r. do 260 w 2017 r.); w rozdziale 80143 – *Jednostki pomocnicze szkolnictwa* zatrudnienie zmniejszyło się o 15 osób (z 91 w 2016 r. do 76 w 2017 r.); w rozdziale 80145 – *Komisje egzaminacyjne* zatrudnienie zmalało o dziewięć osób (z 542 w 2016 r. do 533 w 2017 r.), a w rozdziale 80146 – *Dokształcanie i doskonalenie nauczycieli* zatrudnienie zmniejszyło się o 23 osoby (z 221 w 2016 r. do 198 w 2017 r.).

Zmniejszenie zatrudnienia dotyczyło: Centrum Informatycznego Edukacji w związku z zakończeniem realizacji zadań związanych z opracowaniem podręczników do nauczania w klasie III szkoły podstawowej oraz Centralnej Komisji Egzaminacyjnej i Ośrodka Rozwoju Edukacji w związku z przejściem pracowników na emeryturę i niezatrudnieniem nowych.

Przeciętne zatrudnienie na koniec 2017 r. wyniosło w Ministerstwie 302 osoby i było o 10 osób (tj. 3,4%) wyższe niż w roku poprzednim. Większy stan zatrudnienia w 2017 r. członków korpusu służby cywilnej w porównaniu z rokiem 2016, wynikał z budowania pełnej obsady kadrowej Instytucji Pośredniczącej POWER. Na wynagrodzenia i pochodne od nich wydatkowano 28.058,4 tys. zł, co stanowiło 99,3% planu.

Przeciętne zatrudnienie w ORPEG, w przeliczeniu na pełnozatrudnionych, wynosiło 296,5 etatów, z tego 259,5 etatów osób pracujących za granicą (tj. 87,5% ogółu zatrudnionych).

W 2017 r. na wynagrodzenia osobowe przeznaczono 114.299,8 tys. zł. Wydatki te były wyższe niż w 2016 r. (110.466,5 tys. zł) o 3,5%.

Z danych wykazanych w rocznych sprawozdaniach: z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28) oraz o zatrudnieniu i wynagrodzeniach (Rb-70) wynika, że w 2017 r. nie zostały przekroczone planowane kwoty na finansowanie wynagrodzeń.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w 2017 r. w części 30 wynosiło 6.958 zł i w porównaniu z przeciętnym miesięcznym wynagrodzeniem w 2016 r. (6.552 zł) było wyższe o 406 zł, tj. o 6,2%.

Na wynagrodzenia bezosobowe Ministerstwo wydatkowało kwotę 3.377,1 tys. zł, w tym 83,1 tys. zł z budżetu środków europejskich. Wzrost wydatkowanych środków o 43,9% w stosunku do roku 2016 wynikał głównie z trzech powodów: konieczności zaangażowania, jako Instytucja Pośrednicząca, ekspertów do Komisji Oceny Projektów oraz do Komisji Odbioru Produktów wytworzonych przez beneficjentów realizujących projekty konkursowe z zakresu kształcenia zawodowego, potrzeby rozpatrzenia blisko dwukrotnie większej liczby wniosków od wydawców o dopuszczenie do użytku szkolnego podręczników, a tym samym zaangażowania znacznie większej liczby rzeczoznawców i z potrzeby sfinansowania umów zawartych z ekspertami oraz w związku z realizacją zadania związanego z tworzeniem podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkół ponadpodstawowych.

W 2017 r. zawarto 1.670 umów o dzieło i umów zlecenia z osobami fizycznymi, niebędącymi pracownikami MEN oraz dwie umowy dotyczące honorariów za odtwarzanie utworów muzycznych na imprezie z okazji Dnia Komisji Edukacji Narodowej. Najwyższe kwotowo umowy dotyczyły: wsparcia organizacyjno-merytorycznego koordynatora naukowego projektu pn. *Polsko-niemiecki podręcznik do nauki historii* (84,0 tys. zł); doradztwa prawnego w zakresie działań Departamentu Ekonomicznego MEN (68,0 tys. zł), koordynacji projektu pn. *Zmiany w systemie edukacji w Polsce odpowiedzią na oczekiwania społeczne i zmiany gospodarcze* (34,6 tys. zł), którego realizatorem, wyłonionym w drodze konkursu, została „Fundacja Rzecznik Praw Rodziców”. Projekt ten, za ogólną kwotę 2.543,0 tys. zł (w tym wysokość wkładu UE: 2.143,2 tys. zł) zakłada wzmocnienie potencjału urzędu obsługującego Ministra, wsparcie dla przeprowadzenia pogłębionych konsultacji społecznych w procesie stanowienia prawa w okresie od 1 października 2016 r. do 31 grudnia 2018 r.

Dane o zatrudnieniu i wynagrodzeniach w części 30 – *Oświata i wychowanie* w 2017 r. przedstawione zostały w załączniku nr 3 do niniejszej Informacji.

Plan wydatków majątkowych w ustawie budżetowej wynosił 2.005,0 tys. zł. W trakcie 2017 r. wzrósł o 3.954,0 tys. zł do kwoty 5.959,0 tys. zł, w tym 263,0 tys. zł na dofinansowanie zadań realizowanych ze środków budżetu Unii Europejskiej.

Wydatki majątkowe zostały zrealizowane w kwocie 4.787,0 tys. zł (80,3% planu po zmianach), w tym 152,7 tys. zł ze środków na współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej i w porównaniu z wydatkami w 2016 r. były wyższe o 384,0 tys. zł.

W dziale 750 – *Administracja publiczna* wydatki majątkowe zrealizowano w kwocie 1.190,0 tys. zł, (tj. 89,1% planu po zmianach), a w dziale 801 – *Oświata i wychowanie* w kwocie 3.597,3 tys. zł (tj. 77,8% planu po zmianach).

W dziale 750 – *Administracja publiczna* – *Wydatki na zakupy inwestycyjne jednostek budżetowych* wydatkowano kwotę 1.190,0 tys. zł (89,1% planu po zmianach). Zakupy inwestycyjne w tym dziale dotyczyły tylko Ministerstwa i objęły 21 pozycji. Badaniem objęto zakupy na łączną kwotę 1.190,0 tys. zł. Były one zgodne z zakresem rzeczowym planu wydatków na 2017 r. oraz uzasadnione z punktu widzenia realizowanych zadań.

Wydatki te przeznaczono na zakupy:

- sprzętu komputerowego (m.in. 61 zestawów komputerowych) na potrzeby Ministerstwa, w tym działającego jako instytucja pośrednicząca w realizacji programów UE (22 grudnia 2017 r. kwota 248,8 tys. zł);
- instalacji i konfiguracji trzech serwerów (13 grudnia 2017 r. kwota 232,5 tys. zł);
- dwóch samochodów VW Passat Limousine Highline 2.0 TDI (19 grudnia 2017 r. każdy w cenie 139,3 tys. zł);
- 25 laptopów na potrzeby Ministerstwa (19 grudnia 2017 r. o łącznej wartości 136,8 tys. zł).

Kontrola dokumentacji postępowań o udzielenie zamówienia publicznego na powyższe zakupy nie wykazała nieprawidłowości.

Na pozostałe wydatki majątkowe zrealizowane przez dysponenta III stopnia o równowartości poniżej 30 tys. euro (ogółem 16) przeznaczono kwotę 293,4 tys. zł. W realizacji wspomnianych wydatków majątkowych w odniesieniu do prawidłowości ich dokonania i rozliczenia nie stwierdzono nieprawidłowości.

Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych zrealizowano w kwocie 105.68,0 tys. zł (96,1% planu po zmianach) w Ośrodku Rozwoju Edukacji (ORE) na: wymianę warstw podłogowych i instalacji elektrycznej w siedzibie ORE przy Al. Ujazdowskich 28 w Warszawie, modernizację wentylacji grawitacyjnej i mechanicznej w budynku Centrum Szkoleniowego ORE w Sulejówku, wykonanie pionu wywiewnego kanalizacji ponad dach budynku ORE przy ul. Polnej 46A w Warszawie oraz wykonanie prac budowlanych związanych z zainstalowaniem systemu rejestracji czasu pracy w obydwu budynkach ORE w Warszawie.

Wydatki na zakupy inwestycyjne jednostek budżetowych zrealizowano w kwocie 3.491,6 tys. zł (77,4% planu po zmianach). Wydatki dotyczyły głównie zakupu sprzętu i oprogramowania komputerowego, serwerów, przestrzeni dyskowej i urządzeń peryferyjnych w jednostkach podległych MEN, w szczególności był to zakup systemu informatycznego do sczytywania i przetwarzania danych z kart odpowiedzi i zeszytów rozwiązań zadań otwartych w egzaminach przeprowadzanych przez Centralną Komisję Egzaminacyjną i osiem okręgowych komisji egzaminacyjnych oraz niezbędnych dla tego systemu skanerów i przełączników sieciowych.

W 2017 r. w Ministerstwie prowadzono 30 postępowań o udzielenie zamówienia publicznego, z których 26 zakończyło się udzieleniem zamówienia w 2017 r. W udzielonych w 2017 r. zamówieniach 16 wykonawców wyłoniono w wyniku postępowań przeprowadzonych w trybie przetargu nieograniczonego, trzech w trybie zapytania o cenę oraz trzech w trybie udzielenia zamówienia na podstawie umowy ramowej, dwóch w trybie przewidzianym dla zamówień na usługi społeczne (art. 138o ustawy Prawo zamówień publicznych) i dwóch w trybie z wolnej ręki. Sześć udzielonych zamówień dotyczyło zadań finansowanych z budżetu środków europejskich.

Do badania wybrano 11 postępowań, w tym trzy w trybie przetargu nieograniczonego i dwa w trybie z wolnej ręki, dwa w trybie udzielenia zamówienia na podstawie umowy ramowej, dwa w trybie przewidzianym dla zamówień na usługi społeczne oraz dwa w trybie zapytania o cenę. Łączna kwota wydatków objętych badaniem wyniosła 2.487,7 tys. zł. Nieprawidłowości w omawianym obszarze nie stwierdzono.

W ORPEG przeprowadzono 10 postępowań o udzielenie zamówienia publicznego o łącznej wartości netto 2.637,5 tys. zł. Wśród udzielonych zamówień cztery przeprowadzono w trybie przetargu nieograniczonego, a pozostałe sześć w trybie przewidzianym dla zamówień na usługi społeczne. Szczegółowym badaniem objęto jedno postępowanie przeprowadzone w trybie przetargu nieograniczonego. Przedmiotem zamówienia o wartości 523,4 tys. zł był zakup i dostawa podręczników i pomocy edukacyjnych. Postępowanie przetargowe przeprowadzono zgodnie z procedurami określonymi w ustawie Prawo zamówień publicznych. Realizacja badanego zamówienia była zgodna z treścią pięciu umów zawartych z wykonawcą zamówienia.

Dane dotyczące wydatków w części 30 – *Oświata i wychowanie* w 2017 r. przedstawione zostały w załączniku nr 2 do niniejszej Informacji.

2.2. Wydatki z budżetu środków europejskich

Określony w ustawie budżetowej plan wydatków budżetu środków europejskich w części 30 na kwotę 86.987,0 tys. zł. w trakcie roku budżetowego został zwiększony ze środków rezerwy celowej budżetu środków europejskich do kwoty 88.596,6 tys. zł, łącznie o 1.609,5 tys. zł (822,9 tys. zł na finansowanie wynagrodzeń – poz. 99 oraz 786,6 tys. zł na finansowanie programów – poz. 98).

Wydatki z budżetu środków europejskich – w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER) – zrealizowano w kwocie 76.179,1 tys. zł i stanowiły one 86% planu po zmianach, w tym wykonanie środków uruchomionych w ramach rezerw – 1.316,9 tys. zł (tj. 81,8%). Ministerstwo zrealizowało wydatki z budżetu środków europejskich w kwocie 335,5 tys. zł, tj. 93,9% planu finansowego po zmianach, wydatkując je głównie w § 4307 (zakup usług pozostałych) – 243,7 tys. zł (72,6% ogółu wydatkowanych kwot).

Ministerstwo z planowanych po zmianach środków na wydatki Urzędu w ramach realizacji programów (dotyczy głównie PO WER, gdzie Ministerstwo pełni rolę Instytucji Pośredniczącej i PO Pomoc Techniczna, którego MEN jest beneficjentem) w kwotach: 7.100,2 tys. zł (wkład UE) i 1.331,1 tys. zł (wkład budżetu państwa) wydatkowało odpowiednio: 4.809,1 tys. zł i 945,8 tys. zł, tj. 67,7% i 71,1% wielkości planowanych. W części 30 – *Oświata i wychowanie* nie wydatkowano 5.222,5 tys. zł ze środków stanowiących wkład budżetu państwa na realizację programów.

Niewydatkowanie kwoty 292,6 tys. zł z rezerwy ujętej w poz. 99 (finansowanie wynagrodzeń w ramach budżetu środków europejskich) wynikało ze zbyt późnego uruchomienia środków przez Ministra

Rozwoju i Finansów (15 grudnia 2017 r.) na wniosek złożony przez Ministra Edukacji Narodowej w dniu 12 października 2017 r. Spowodowało to konieczność wypłaty wynagrodzeń i pochodnych z innych źródeł (oszczędności na płacach pracowników projektów pozakonkursowych przebywających na długotrwałych zwolnieniach lekarskich) oraz nieobsadzenie etatów merytorycznych w ramach kosztów bezpośrednich projektów.

Niewydatkowanie ogółem 14% środków ujętych w planie finansowym na 2017 r. wynikało ze zmian w harmonogramach płatności, oszczędności wynikających z postępowań o udzielenie zamówień publicznych, niższych kosztów personelu zatrudnionego w ramach projektów, opóźnień beneficjentów w zabezpieczeniu prawidłowego wykonania umów i uzupełnieniu do tych umów wszystkich niezbędnych załączników, niskiego poziomu kontraktacji w ramach konkursu angażującego pracodawców w organizację praktycznej nauki zawodu, nie wybrania żadnego projektu w konkursie na szkolenie metodyczne pracodawców oraz odłożenia w czasie niektórych konkursów w celu uniknięcia m.in. potencjalnych ryzyk wynikających z procedowanych zmian w zakresie prawa w systemie oświaty. Pomimo niewykorzystania środków w pełnej wysokości osiągnięto zakładane efekty rzeczowe. Tylko w jednym projekcie (nr POWER.02.10.00-00-5008/17 pt. Doskonalenie pracowników i współpracowników samorządowych ośrodków doskonalenia nauczycieli Polski północno-wschodniej we współpracy z Centrum Edukacji Obywatelskiej) nie osiągnięto wskaźnika produktu (trzy z 90 osób objętych szkoleniem nie ukończyło go ze względów zdrowotnych i osobistych), ale zrealizowany został wskaźnik rezultatu poprzez zwiększone zaangażowanie pozostałych uczestników programu. W pozostałych projektach założone wartości wskaźników na 2017 rok zostały osiągnięte, względnie projekty nie zakładały osiągnięcia konkretnych wartości wskaźników w poszczególnych latach, ale w momencie zakończenia realizacji projektu. Zakończony w 2017 r. jeden z realizowanych projektów (Projekt pt. Kwalifikacyjne kursy zawodowe dla obszaru administracyjno-usługowego, wyłonionego do dofinansowania z budżetu środków europejskich w ramach konkursu nr POWR.02.14.00-001/16 pn. Zwiększenie oferty pozaszkolnych form kształcenia i uczenia się dorosłych poprzez opracowanie modelowych programów kwalifikacyjnych kursów zawodowych) osiągnął założony cel i wszystkie wskaźniki produktu określone we wniosku o dofinansowanie.

Szczegółowym badaniem objęto dwa wydatki zrealizowane z wykorzystaniem budżetu środków europejskich oraz wykorzystanie środków z rezerwy celowej budżetu państwa poz. 98 przeznaczonej na finansowanie programów z budżetu środków europejskich (łącznie 367,3 tys. zł):

- postępowanie w sprawie dokonania zakupu „Usługi przechowywania i obsługi dokumentacji będącej częścią zasobów Archiwum Zakładowego Ministerstwa Edukacji Narodowej” (usługa o charakterze ciągłym finansowana ze środków europejskich, której wartość ogólną w umowie z dnia 28 września 2017 r. określono na kwotę nie przekraczającą 80,0 tys. zł);
- zakup laptopów na potrzeby Ministerstwa (transakcja z dnia 15 grudnia 2017 r. o łącznej wartości 136,8 tys. zł;
- środki z rezerwy celowej nr 98 przeznaczono w Ministerstwie m.in. na realizację przedsięwzięcia o nazwie: *Zmiany w systemie edukacji w Polsce odpowiedzią na oczekiwania społeczne i zmiany gospodarcze*. Środki na to zadanie wykorzystano w pełnej zaplanowanej na 2017 r. kwocie 150,5 tys. zł.

Wszystkie zlecenia płatności, przesyłane na podstawie zweryfikowanych wniosków o płatność, były przekazywane w terminach umożliwiających ich realizację przed upływem terminu płatności, a zapłaty

za faktury były dokonywane bez opóźnień, zgodnie z ustalonymi terminami płatności. Nie zapłacono odsetek za opóźnienie w transakcjach handlowych.

Ministerstwo jako Instytucja Pośrednicząca (IP) w ramach Pomocy Technicznej Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój sfinansowała m.in. koszty:

- badania ewaluacyjnego pt. „Ewaluacja funkcjonalności e-materiałów opracowywanych w ramach projektów współfinansowanych za pomocą EFS”,
- zakupu sprzętu do telekonferencji,
- przeprowadzenia szkoleń dla beneficjentów z zakresu obsługi platformy e-podręczniki,
- przeprowadzenia szkoleń dla beneficjentów z zakresu ustawy Prawo zamówień publicznych, aspektów społecznych oraz kwalifikowalności wydatków,
- szkoleń oraz wynagrodzeń ekspertów oceniających projekty oraz produkty realizowanych projektów w ramach prac odpowiednich komisji,
- zakupu materiałów informacyjno-promocyjnych na potrzeby ogłaszanych konkursów,
- zakupu komputerów,
- delegacji pracowników IP,

natomiast w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna sfinansowało m.in. koszty:

- wynagrodzeń pracowników IP wraz z pochodnymi,
- dodatkowych wynagrodzeń rocznych,
- dodatków zadaniowych oraz nagród.

ORPEG nie realizował wydatków z budżetu środków europejskich.

Dane dotyczące wydatków budżetu środków europejskich w części 30 – *Oświata i wychowanie* w 2017 r. przedstawione zostały w załączniku nr 4 do niniejszej Informacji.

2.3. Efekty rzeczowe prowadzonej działalności

W 2017 r. w systemie oświaty funkcjonowało ogółem 41.920 podmiotów prowadzących działalność dydaktyczną, opiekuńczą lub wychowawczą (na podstawie danych MEN z bazy danych systemu informacji oświatowej według stanu na dzień 30 września i 10 października 2017 r.), tj. o 4.646 (10%) mniej niż w roku 2016, z tego:

- 13.970 przedszkoli i innych form wychowania przedszkolnego (wzrost o 2,4%);
- 23.742 szkół dla dzieci i młodzieży (szkoła podstawowa, gimnazjum, liceum, technikum, branżowa szkoła I stopnia/zasadnicza szkoła zawodowa) (spadek o 16,9%);
- 704 młodzieżowych ośrodków wychowawczych i socjoterapii, ośrodków szkolno-wychowawczych (wraz ze specjalnymi), a także innych ośrodków umożliwiających dzieciom i młodzieży realizację obowiązku wychowania przedszkolnego oraz obowiązku szkolnego i nauki (wzrost o 17,3%);

Jednostki sektora finansów publicznych prowadziły 28.369 szkół i placówek oświatowo-wychowawczych (67,7%), a jednostki spoza sektora finansów publicznych – 13.551 (32,3%). W stosunku do 2016 r. udział szkolnictwa publicznego w szkolnictwie ogółem wynosił 70,7%, tj. spadek o trzy punkty procentowe.

Z usług edukacyjnych szkół i placówek oświatowo-wychowawczych korzystało 6.371.351, tj. o 0,2% więcej uczniów, wychowanków, słuchaczy niż w 2016 r., z tego:

- 1.362.262 wychowanków w placówkach wychowania przedszkolnego (wzrost o 4,8%), w tym liczba dzieci w wieku 3–5 lat 961.349, tj. 84,7% dzieci ogółem w wieku 3–5 lat. W 2017 r. odsetek dzieci w wieku 3–5 lat korzystających z edukacji przedszkolnej w stosunku do liczby ogółem dzieci wzrósł o kolejne 3,7 punktu procentowego. W *Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020* (SRKL)¹⁶ przyjęto osiągnięcie tego wskaźnika docelowo w 2020 r. w wysokości 90%;
- 4.642.741 uczniów w szkołach ogólnodostępnych (bez specjalnych) dla dzieci i młodzieży (szkoła podstawowa, gimnazjum, liceum, technikum, branżowa szkoła I stopnia/zasadnicza szkoła zawodowa), tj. spadek o 0,8% w stosunku do 2016 r., z tego:
 - w szkołach podstawowych 3.180.766 uczniów, z których 360.628, czyli 11,3% było dowożonych,
 - w gimnazjach 148.733 uczniów;
- w szkołach specjalnych naukę pobierało 77.473 uczniów, z tego 46.069 w szkołach podstawowych, 7.094 w gimnazjach i 24.310 w szkołach ponadgimnazjalnych;
- 346.400 dzieci, w tym 21.187 w wieku 6 lat, tj. 5,3% dzieci ogółem w tym wieku oraz 325.213 dzieci w wieku 7 lat, tj. 78,5% dzieci ogółem w tym wieku, rozpoczęło w roku szkolnym 2017/2018 naukę, jako uczniowie klasy pierwszej szkoły podstawowej.

W 2017 r. w szkołach i placówkach systemu oświaty zatrudniano ogółem 691.366 nauczycieli (w przeliczeniu niepełnozatrudnionych na pełne etaty), co daje wzrost o 2,7% w stosunku do roku 2016.

Liczba pedagogów, psychologów, logopedów i doradców zawodowych we wszystkich typach szkół i placówek ogółem (w przeliczeniu na etaty) zwiększyła się z 32.612 do 33.922, tj. o 4,0% w stosunku do roku 2016 r.

Liczba uczniów objętych pomocą psychologiczno-pedagogiczną we wszystkich typach szkół (na zajęciach dydaktyczno-wyrównawczych, korekcyjno-kompensacyjnych, socjoterapeutycznych, logopedycznych, itp.) w stosunku do roku 2016 zwiększyła się ogółem z 1.114.898 do 1.170.628, tj. o 5,0%, a liczba uczniów objętych zajęciami rewalidacyjnymi zwiększyła się ze 143.142 do 157.123, czyli o 9,8%.

W szkołach podstawowych nastąpiło dalsze zwiększenie zatrudnienia nauczycieli-wychowawców w świetlicach z 23.181 w roku szkolnym 2016/2017 – do 25.236 w roku szkolnym 2017/2018 (stan na dzień 30 września 2017 r.), tj. o 8,9%.

W szkołach podstawowych dla dzieci i młodzieży średnia wielkość oddziału w roku szkolnym 2017/2018 (na dzień 30 września 2017 r.) wynosiła ogółem w kraju 18,1 uczniów na oddział (spadek o 0,2%), a w przypadku szkół podstawowych prowadzonych przez gminy – 20,3 ucznia na oddział w miastach i 15,3 na wsi, tj. spadek odpowiednio o 0,3% i 0,1%.

W gimnazjach dla dzieci i młodzieży średnia wielkość oddziału w roku szkolnym 2017/2018 (na dzień 30 września 2017 r.) wynosiła ogółem w kraju 21,2 uczniów na oddział (spadek o 0,3%), a w przypadku gimnazjów prowadzonych przez gminy – 22,1 ucznia na oddział w miastach i 19,6 na wsi, tj. spadek odpowiednio o 0,4% i 0,2%.

¹⁶ Załącznik do uchwały Nr 104 Rady Ministrów z dnia 18 czerwca 2013 r. w sprawie przyjęcia *Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020* (M.P. poz. 640).

Rezultatami zrealizowanych zadań statutowych ORPEG, finansowanych ze środków publicznych w 2017 r., było m.in.:

- przeprowadzenie zajęć edukacyjnych dla 580¹⁷ uczniów Zespołu Szkół im. Z. Mineyki przy Ambasadzie RP w Atenach przez 36 zatrudnionych nauczycieli;
- przeprowadzenie zajęć konsultacyjnych dla 17.046 uczniów realizujących ramy programowe kształcenia uzupełniającego w Szkolnych Punktach Konsultacyjnych przez 521 zatrudnionych nauczycieli;
- przeprowadzenie przez 22 zatrudnionych nauczycieli procesu kształcenia na odległość wobec 174 uczniów realizujących ramy programowe kształcenia ogólnego w ramach Szkół im. Komisji Edukacji Narodowej w ORPEG w Warszawie;
- zatrudnienie 51 nauczycieli skierowanych do pracy w sekcjach polskich w szkołach we Francji (21 nauczycieli) i do pracy w Szkołach Europejskich (30 nauczycieli);
- zakupienie 31.557 podręczników i pomocy dydaktycznych przeznaczonych do nieodpłatnego ich przekazania podmiotom prowadzącym nauczanie języka polskiego i innych przedmiotów w języku polskim za granicą;
- skierowanie 111 nauczycieli języka polskiego i innych przedmiotów do pracy wśród Polonii i Polaków za granicą.

Plan działalności Ministra Edukacji Narodowej na rok 2017 zawierał odniesienie do dokumentów o charakterze strategicznym, a wśród nich m.in. do exposé Premier Beaty Szydło, „Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)”¹⁸ oraz „Długofalowej Strategii Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności”¹⁹. Wśród najważniejszych celów do realizacji wymieniono w nim:

- podniesienie jakości kształcenia zawodowego poprzez zaangażowanie pracodawców w proces dostosowania oferty i treści kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy,
- sprawne i bezpieczne posługiwanie się technologiami informacyjno-komunikacyjnymi przez uczniów i nauczycieli,
- rozwijanie aktywności szkół w kształtowaniu postaw prospołecznych,
- optymalizacja systemu finansowania zadań oświatowych ukierunkowana na koszty i potrzeby,
- motywacyjny i uproszczony system wynagradzania nauczycieli,

wskazując jednocześnie, że celami priorytetowymi wynikającymi z budżetu państwa w układzie zadaniowym do realizacji w 2017 r. będą: podnoszenie jakości oraz efektywności kształcenia i wychowania oraz zapewnienie uczniom szkół podstawowych i gimnazjów dostępu do bezpłatnych podręczników lub materiałów edukacyjnych oraz materiałów ćwiczeniowych, których ocenę wykonania przedstawiono poniżej.

Wykonując budżet w układzie zadaniowym Minister w części 30 budżetu państwa, realizował zadania, podzadania, działania i poddziałania w ramach sześciu funkcji budżetu państwa, tj. funkcji:

¹⁷ W tym 129 uczniów w ramach programu kształcenia ogólnego i 461 uczniów w ramach programu kształcenia uzupełniającego.

¹⁸ Dokument przyjęty jako załącznik do uchwały Nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie przyjęcia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) (M.P. poz. 260).

¹⁹ Załącznik do uchwały Nr 16 Rady Ministrów z dnia 5 lutego 2013 r. w sprawie przyjęcia Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności (M.P. poz. 121).

3 – „Edukacja, wychowanie i opieka”, 11 – „Bezpieczeństwo zewnętrzne i nienaruszalność granic”, 15 – „Polityka zagraniczna”, 16 – „Sprawy obywatelskie”, 17 – „Kształtowanie rozwoju regionalnego kraju”, 22 – „Koordynacja działalności oraz obsługa administracyjna i techniczna”.

Najwięcej podzadań i działań utworzono dla realizacji zadania 3.1 – *Oświata i wychowanie* w ramach funkcji nr 3 – *Edukacja, wychowanie i opieka*, określając dla nich cele i mierniki. Jednocześnie na to zadanie zaplanowano (w planie po zmianach) kwotę ogółem – 551.022,3 tys. zł. (w tym 462.425,7 tys. zł z budżetu państwa i 88.596,6 tys. zł z budżetu środków europejskich), z czego wykonano 507.955,7 tys. zł, tj. 92,2% (w tym 76.179,1 tys. zł z budżetu środków europejskich).

Do monitorowania stopnia osiągnięcia celów realizowanego zadania, jakimi są: *podnoszenie jakości oraz efektywności kształcenia i wychowania oraz zapewnienie uczniom szkół podstawowych, szkół powszechnych i gimnazjów dostępu do bezpłatnych podręczników lub materiałów edukacyjnych oraz materiałów ćwiczeniowych* użyto mierników:

- *odsetek dzieci w wieku 3–5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym (w %)*;
- *liczba uczniów, którzy ukończyli szkołę ponadgimnazjalną w relacji do wszystkich uczniów, którzy ją rozpoczęli (w %)*;
- *odsetek ogólnodostępnych szkół podstawowych i gimnazjów (publicznych i niepublicznych), w których uczniom został zapewniony dostęp do bezpłatnych podręczników lub materiałów edukacyjnych oraz materiałów ćwiczeniowych przeznaczonych do obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego (w %)*.

Zaplanowane dla powyższych mierników wartości, które zamierzano osiągnąć w roku 2017 to odpowiednio: 90%, 84% i 98%. Uzyskane dla tych mierników wartości to odpowiednio: 84,8%, 85,5% i 97,33%.

Z powyższego wynika, że nie osiągnięto planowanej wartości miernika dotyczącego *odsetka dzieci w wieku 3–5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym* (niedobór wykonania – 5,2%). W sprawozdaniu z wykonania planu działalności Ministra Edukacji Narodowej za rok 2017, o którym mowa w art. 70 ust. 3 ufp, podano m.in., że miernik ten jest trudny do zmierzenia prognozowania, a jego wartość zależy od wpływu czynników zewnętrznych, tj.: wybór edukacji przedszkolnej dokonywany przez rodzica dziecka, brak możliwości bezpośredniego wpływu na politykę oświatową prowadzoną przez gminy, szczególnie w zakresie upowszechniania wychowania przedszkolnego, dysproporcji w sieci placówek wychowania przedszkolnego oraz zachodzących zmian w systemie oświaty (przywrócenie dotychczasowego wieku obowiązku szkolnego oraz objęcie obowiązkiem przygotowania przedszkolnego dzieci 6-letnich). Mimo osiągnięcia niższego niż zaplanowany odsetka dzieci w wieku 3–5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym, liczba dzieci ogółem korzystających z edukacji przedszkolnej wzrosła do 1.362,2 tys. (o 62,1 tys. więcej niż w 2016 r.). W związku z tym w sprawozdaniu Ministra uznano, że planowany cel został osiągnięty.

Osiągniętą na koniec 2017 r. wartość miernika określającą stopień realizacji celu, jakim było *zapewnienie uczniom szkół podstawowych i gimnazjów dostępu do bezpłatnych podręczników lub materiałów edukacyjnych oraz materiałów ćwiczeniowych*, tj. 97,33% – do planowanej wartości tj. 98% – uznano, w sprawozdaniu z wykonania planu działalności Ministra Edukacji Narodowej za rok 2017, za osiągniętą (zrealizowaną). W podanej argumentacji dla porównania podano, że na koniec 2016 r. osiągnięta wartość miernika wyniosła 96,05% oraz, że w związku z tym, iż udzielanie dotacji celowej na

zakup podręczników oraz materiałów edukacyjnych i ćwiczeniowych w szkołach nieprowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego następuje na wniosek organów prowadzących te szkoły, to na wartość miernika ma zawsze wpływ decyzja podjęta przez nie w tym zakresie (tj. fakt ubiegania się o dotację).

Najwyższe kwoty wydatków w budżecie 2017 r. przeznaczono na realizację niżej wymienionych podzadań:

- 3.1.4 – *Funkcjonowanie egzaminów zewnętrznych* – 215.895,8 tys. zł (wykonanie – 210.260,7 tys. zł, tj. 97,4%), którego celem było: *Zapewnienie sprawnego i nowoczesnego funkcjonowania systemu egzaminów zewnętrznych*;
- 3.1.2 – *Kształcenie ogólne, zawodowe i ustawiczne* – 153.197,6 tys. zł (wykonanie – 137.133,7 tys. zł, tj. 89,5%), gdzie celem było: *Podnoszenie jakości oraz efektywności kształcenia*;
- 3.1.1 – *Zarządzanie i nadzór nad systemem oświaty* – 63.274,4 tys. zł (wykonanie – 60.380,9 tys. zł, tj. 95,4%), którego celem było: *Podniesienie jakości pracy szkół i placówek oświatowych poprzez prowadzenie polityki oświatowej opartej na wynikach badań*;
- 3.1.3 – *Kształcenie i doskonalenie nauczycieli oraz kształtowanie ich pragmatyki zawodowej* – 38.620,3 tys. zł (wykonanie – 31.218,5 tys. zł, tj. 80,8%), którego celem było: *Zapewnienie nauczycielom zatrudnionym w szkołach i placówkach systemu oświaty dostępu do różnych form doskonalenia zawodowego w kraju i za granicą i Zapewnienie sprawnego funkcjonowania pragmatyki zawodowej nauczycieli oraz przyznawanie nauczycielom wyróżnień za osiągnięcia dydaktyczno-wychowawcze*.

Badanie wykonania budżetu w układzie zadaniowym przeprowadzono na próbie trzech podzadań w ramach dwóch zadań dobranych w sposób celowy, spośród realizowanych zadań istotnych z punktu widzenia prowadzonej działalności przez Ministra. Były to podzadania:

- 3.1.2. W Kształcenie ogólne, zawodowe i ustawiczne,
- 3.1.3. W Kształcenie i doskonalenie nauczycieli oraz kształtowanie ich pragmatyki zawodowej,
- 16.1.3. W Prowadzenie spraw dotyczących obywatelstwa polskiego i repatriacji,

o łącznej wartości wykonania 169.022,1 tys. zł.

Dla podzadania 3.1.2.W ustalono dwa mierniki: *Wydanie świadectw potwierdzających kwalifikację w zawodzie w stosunku do liczby osób przystępujących do egzaminu zawodowego (w %)* oraz *Odsetek wydanych świadectw dojrzałości (w %)*.

Wartość pierwszego z nich została osiągnięta na poziomie 76%, przy wartości planowanej w wysokości 71,1%, a wartość drugiego miernika na poziomie 84,5%, przy wartości planowanej w wysokości 82%.

W ramach tego podzadania realizowane są działania związane z kształceniem ogólnym, zawodowym i ustawicznym. Ujęte w nim mierniki nie są w sposób pośredni powiązane z wydatkami, nie jest to stricte miernik skuteczności kosztowej. Na ich osiągnięcie składa się mnogość osiągniętych działań z niższych poziomów klasyfikacji budżetowej (działań i poddziałań), które częściowo wpływają na osiągnięcie tych mierników. Wzrost poniesionych wydatków na realizację tego podzadania w stosunku do roku 2016 r. o 44.322,0 tys. zł, tj. 48% związany jest głównie z uruchomieniem nowej perspektywy finansowej i rozpoczęciem realizacji projektów w ramach POWER 2014-2020. Przyjęte dla tego podzadania mierniki odzwierciedlają efektywność procesu kształcenia i umożliwiają diagnozowanie poziomu

wiadomości i umiejętności osiągniętych przez uczniów na zakończenie IV etapu edukacyjnego. W związku z czym wydają się odpowiednie dla oceny realizacji przyjętego celu dla podzadania, tj. podnoszenie jakości i efektywności kształcenia;

Dla podzadania 3.1.3.W ustalono dwa mierniki: *Liczba nauczycieli kończących różne formy doskonalenia dofinansowanych z budżetu MEN w stosunku do liczby nauczycieli ogółem (w %)* oraz *Procent rozpatrzonych skarg i wniosków związanych z wynagradzaniem nauczycieli (w %)*.

Wartość pierwszego z nich została osiągnięta na poziomie 1,5%, przy wartości planowanej w wysokości 6,5%, a wartość drugiego miernika na poziomie 100%, przy wartości planowanej w wysokości 100%.

Znaczne odchylenie od planowanej wartości w przypadku miernika pierwszego wynika z zawężenia grupy nauczycieli, do których kierowane mogą być projekty z zakresu doskonalenia zawodowego współfinansowane ze środków UE (w ramach POWER), tj. do nauczycieli zatrudnionych wyłącznie w placówkach doskonalenia nauczycieli, publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych i bibliotekach pedagogicznych. Wydatki poniesione na realizację tego podzadania nie stanowią pełnego odzwierciedlenia środków wydatkowanych w związku z realizacją tych mierników, lecz są odzwierciedleniem zadań realizowanych na niższych poziomach klasyfikacji budżetowej (działań i poddziałań). Zarówno w 2016 r., jak i 2017 r. wydatkowanie środków w ramach tego podzadania kształtowało się na podobnym poziomie. Użyty miernik pozwala określić procent nauczycieli, którzy otrzymują dofinansowanie z budżetu MEN na doskonalenie swoich kompetencji w celu podniesienia jakości i efektywności kształcenia i wychowania.

Dla podzadania 16.1.3.W ustalono dwa mierniki: *Liczba przeprowadzonych szkoleń* oraz *Liczba osób objętych szkoleniem*.

Wartość pierwszego z nich została osiągnięta na poziomie 26 szkoleń, przy wartości planowanej w wysokości 35 szkoleń, a wartość drugiego miernika na poziomie 224 osób, przy wartości planowanej w wysokości 280 osób.

Przyczyną odchylenia drugiego z mierników od wartości planowanej była mniejsza liczba repatriantów, którzy zgłosili się na szkolenia, niż to wynikało z szacunków Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, co z kolei przełożyło się na mniejszą niż zakładano liczbę zorganizowanych szkoleń. Szkolenia te nie są dla repatriantów obowiązkowe. W ramach tego podzadania realizowane są działania związane z organizacją kursów nauki języka polskiego i kursów adaptacyjnych do nowego środowiska dla repatriantów i członków ich rodzin. Zdefiniowane dla niego mierniki w sposób właściwy określają stopień jego realizacji.

3. Sprawozdawczość

W Ministerstwie stosowane były instrukcje sporządzania sprawozdań wynikające z rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej oraz rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 9 stycznia 2018 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej²⁰. Sprawozdania sporządzane były z wykorzystaniem systemów informatycznych. Zdefiniowano powiązanie poszczególnych pozycji sprawozdań z księgami rachunkowymi (saldami i/lub obrotami poszczególnych kont księgowych), określono kto sporządza sprawozdania, kto sprawozdania

²⁰ Dz. U. poz. 109.

te sprawdza i weryfikuje pod kątem zgodności z ewidencją księgową oraz rzetelności i prawidłowości pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym, jak również kto podpisuje, kto ponosi odpowiedzialność za sporządzanie sprawozdań (na każdym etapie). Określono też, jakie obowiązują zasady w przypadku absencji tych osób.

Obowiązujący w 2017 r., ustalony w dniu 2 lutego 2016 r. Zakładowy Plan Kont stanowiący załącznik nr 1 do zarządzenia Nr 38 Ministra Edukacji Narodowej z 15 grudnia 2010 r. w sprawie zasad (polityki) rachunkowości w Ministerstwie Edukacji Narodowej²¹, pozwalał na sporządzanie sprawozdań w wymaganej szczegółowości. Ujęte w tym zarządzeniu zasady obiegu i kontroli dokumentów finansowo-księgowych (załącznik nr 4) zawierały opis dokumentowania operacji i klasyfikacji dowodów księgowych; sporządzania dowodów księgowych; kontroli dowodów księgowych i korekty błędów; obiegu dowodów księgowych; obiegu dowodów księgowych dokumentujących przepływy środków finansowych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej; procedury dokonywania płatności; procedury księgowe i zasady ujmowania operacji w koszty danego miesiąca. System kontroli zarządczej zapewniał wiarygodność sprawozdań. Mechanizmy kontroli przewidziane zasadami rachunkowości i ogólnymi standardami kontroli zarządczej, określonymi w załączniku do komunikatu Nr 23 Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych²² wsparte były dodatkowo *Procedurą w zakresie zasad weryfikacji i zatwierdzania jednostkowych sprawozdań budżetowych jednostek podległych Ministerstwu Edukacji Narodowej oraz weryfikacji sprawozdań zbiorczych*, która weszła w życie 2 maja 2017 r.

Przedkładane przez jednostki podległe sprawozdania budżetowe podlegały weryfikacji zgodnie z zasadami określonymi w powołanej wyżej Procedurze. W przypadku sprawozdań miesięcznych, przekazywanych w Informatycznym Systemie Obsługi Budżetu Państwa TREZOR, kontrola odbywała się trzyetapowo i dzieliła się odpowiednio na kontrolę formalną, kontrolę rachunkową oraz kontrolę zgodności z prowadzoną w jednostce podległej ewidencją księgową. Dokumentem potwierdzającym dokonanie kontroli przez właściwego pracownika Departamentu Ekonomicznego była lista kontrolna nr 1, stanowiąca załącznik nr 1 do Procedury.

Kontrola sprawozdań kwartalnych i rocznych, przekazywanych przez jednostki podległe oraz sposób ich zatwierdzania, przebiegała analogicznie jak kontrola sprawozdań miesięcznych w wersji elektronicznej z tym, że sprawozdania oprócz systemu TREZOR weryfikowane były również w funkcjonującym w Ministerstwie systemie Elektronicznego Zarządzania Dokumentacją (EZD). Dokumentem potwierdzającym dokonanie kontroli sprawozdań kwartalnych i rocznych była lista kontrolna nr 2, która stanowiła załącznik nr 2 do Procedury.

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania rocznych/lącznych sprawozdań za rok 2017 przez dysponenta części 30 i sprawozdań jednostkowych Ministerstwa, tj.: roczne sprawozdania budżetowe: Rb-23 o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych, z wyłączeniem rachunków izb celnych, Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych, Rb-28

²¹ Niepublikowane – aktualizowane (także niepublikowanymi): zarządzeniem nr 12 Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 maja 2012 r. zmieniającym zarządzenie w sprawie zasad (polityki) rachunkowości w Ministerstwie Edukacji Narodowej, zarządzeniem nr 36 Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 grudnia 2013 r. zmieniającym zarządzenie w sprawie zasad (polityki) rachunkowości w Ministerstwie Edukacji Narodowej oraz zarządzeniem nr 4 Ministra Edukacji Narodowej z dnia 2 lutego 2016 r. zmieniającym zarządzenie w sprawie zasad (polityki) rachunkowości w Ministerstwie Edukacji Narodowej.

²² Dz. Urz. MF Nr 15, poz. 84.

z wykonania planu wydatków budżetu państwa, Rb-28 Programy z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej, Rb-28 UE z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej, Rb-BZ1 z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym. Sprawozdania kwartalne na koniec IV kwartału 2014 r.: Rb-Z – o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji, Rb-N – o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych.

Sprawozdania zostały sporządzone w terminach określonych w rozporządzeniach Ministra Finansów: w sprawie sprawozdawczości budżetowej, z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym i z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych i przekazane właściwym odbiorcom.

Sprawozdania łączne zostały sporządzone przez dysponenta części 30 na podstawie sprawozdań jednostkowych (własnych i podległych jednostek). Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych kontrolowanej jednostki były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Sprawozdania budżetowe i finansowe przekazują prawdziwy obraz dochodów, wydatków, a także należności i zobowiązań w 2017 r. Zostały sporządzone rzetelnie i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym, a kwoty wykazane w sprawozdaniach były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej.

IV. Informacje dodatkowe

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości w realizacji budżetu w części 30 – *Oświata i wychowanie* w 2017 r. Najwyższa Izba Kontroli odstąpiła od formułowania uwag i wniosków pokontrolnych.

Wystąpienie pokontrolne do Ministra Edukacji Narodowej zostało skierowane w dniu 10 kwietnia 2018 r. Minister Edukacji Narodowej nie zgłosił zastrzeżeń do otrzymanego wystąpienia pokontrolnego.

Wystąpienie pokontrolne do Dyrektora Ośrodka Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą z siedzibą w Warszawie, skierowane w dniu 14 marca 2018 r., zawierało pozytywną ocenę wykonania planu finansowego tej jednostki na 2017 r. Wobec braku stwierdzonych nieprawidłowości i przedstawionej w nim oceny, wynikającej z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli nie sformułowała w wystąpieniu uwag i wniosków pokontrolnych. Dyrektor Ośrodka nie wniósł zastrzeżeń do otrzymanego wystąpienia pokontrolnego.

Załączniki

Załącznik 1. Dochody budżetowe w części 30 – Oświata i wychowanie

Lp.	Wyszczególnienie	2016	2017		5:3	5:4
		Wykonanie	Ustawa ¹⁾	Wykonanie		
		tys. zł				
1	2	3	4	5	6	7
	Część 30 – Oświata i wychowanie Ogółem, w tym:	6 557,4	5 552,0	7 018,0	107,0	126,4
1.	Dział 750 – Administracja publiczna	316,1	83,0	133,5	42,2	160,9
1.1.	Rozdział 75001 Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	316,1	83,0	133,5	42,2	160,9
2.	Dział 801 – Oświata i wychowanie	6 234,6	5 461,0	6 883,0	110,4	126,0
2.1.	Rozdział 80135 Szkolnictwo polskie za granicą	77,0	154,0	206,0	267,5	133,8
2.2.	Rozdział 80143 Jednostki pomocnicze szkolnictwa	43,6	14,0	36,3	83,2	259,2
2.3.	Rozdział 80145 Komisje egzaminacyjne	4 598,3	4 092,0	4 306,1	93,6	105,2
2.4.	Rozdział 80146 Doksztalcanie i doskonalenie nauczycieli	458,6	2,0	518,3	113,0	25912,8
2.5.	Rozdział 80180 Działalność badawczo-rozwojowa	38,9	0,0	1,1	2,8	-
2.6.	Rozdział 80195 Pozostała działalność	1 018,2	1 199,0	1 815,2	178,3	151,4
3.	Dział 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza	6,7	8,0	1,5	22,9	19,2
3.1.	Rozdział 85412 Kolonie i obozy oraz inne formy wypoczynku dzieci i młodzieży szkolnej, a także szkolenia młodzieży	2,3	4,0	1,5	66,8	38,4
3.2.	Rozdział 85413 Kolonie i obozy dla młodzieży polonijnej w kraju	2,4	4,0	0,0	0,0	0,0
3.2.	Rozdział 85415 Pomoc materialna dla uczniów	2,0	0,0	0,0	0,0	-

Dane na podstawie rocznego sprawozdania Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych.

¹⁾ Ustawa budżetowa na rok 2017 (Dz. U. z 2017 r. poz. 108, ze zm.).

Załącznik 2. Wydatki budżetu państwa w części 30 – Oświata i wychowanie

L.p.	Wyszczególnienie	2016		2017		6:3	6:4	6:5
		Wykonanie	Ustawa ¹⁾	Budżet po zmianach	Wykonanie			
		tys. zł						
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Część 30 – Oświata i wychowanie Ogółem, w tym	437 784,5	432 703,0	477 362,4	442 461,0	101,1	102,3	92,7
1.	Dział 150 – Przetwórstwo przemysłowe	648,3	750,0	750,0	404,3	62,4	53,9	53,9
1.1.	Rozdział 15002 – Wydawanie podręczników szkolnych i akademickich	648,3	750,0	750,0	404,3	62,4	53,9	53,9
2.	Dział 750 – Administracja publiczna	42 874,9	47 334,0	47 430,7	43 556,7	101,6	92,0	91,8
2.1.	Rozdział 75001 Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	42 858,5	47 334,0	47 430,7	43 556,7	101,6	92,0	91,8
2.2.	Rozdział 75065 Krajowa Szkoła Administracji Publicznej	16,4	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-
3.	Dział 752 – Obrona narodowa	5,7	20,0	20,0	18,7	327,7	93,5	93,5
3.1.	Rozdział 75212 Pozostałe wydatki obronne	5,7	20,0	20,0	18,7	327,7	93,5	93,5
4.	Dział 754 – Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	7,9	5,0	5,0	4,0	50,9	80,0	80,0
4.1.	Rozdział 75414 Obrona cywilna	4,9	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-
4.2.	Rozdział 75421 Zarządzanie kryzysowe	3,0	5,0	5,0	4,0	133,3	80,0	80,0
5.	Dział 801 – Oświata i wychowanie	382 598,6	373 649,0	412 211,7	383 581,0	100,3	102,7	93,1
5.1.	Rozdział 80135 Szkolnictwo polskie za granicą	41 474,4	41 676,0	44 891,9	43 912,7	105,9	105,4	97,8
5.2.	Rozdział 80143 Jednostki pomocnicze szkolnictwa	15 526,4	15 607,0	17 298,7	15 459,6	99,6	99,1	89,4
5.3.	Rozdział 80145 Komisje egzaminacyjne	211 880,1	202 519,0	208 819,3	204 997,1	96,8	101,2	98,2
5.4.	Rozdział 80146 Doksztalcanie i doskonalenie nauczycieli	22 176,1	43 878,0	31 379,9	24 433,4	110,2	55,7	77,9
5.5.	Rozdział 80179 Pomoc zagraniczna	1 238,6	0,0	1 009,1	850,1	68,6%	-	84,2
5.6.	Rozdział 80180 Działalność badawczo-rozwojowa	963,7	3 217,0	2 725,8	2 372,8	246,2	73,8	87,0
5.7.	Rozdział 80195 Pozostała działalność	89 339,3	66 752,0	106 086,9	91 555,3	102,5	137,2	86,3
6.	Dział 851 – Ochrona zdrowia	0,0	0,0	5 000,0	3 536,5	-	-	70,7
6.1.	Rozdział 85195 Pozostała działalność	0,0	0,0	5 000,0	3 536,5	-	-	70,7
7.	Dział 853 – Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	719,7	0,0	1 000,0	670,0	93,1	-	67,0
7.1.	Rozdział 85334 Pomoc dla repatriantów	719,7	0,0	1 000,0	670,0	93,1	-	67,0
8.	Dział 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza	2 929,5	2 945,0	2 945,0	2 689,9	91,8	91,3	91,3
8.1.	Rozdział 85412 Kolonie i obozy oraz inne formy wypoczynku dzieci i młodzieży szkolnej, a także szkolenia młodzieży	1 260,9	1 285,0	1 087,0	838,1	66,5	65,2	77,1
8.2.	Rozdział 85413 Kolonie i obozy dla młodzieży polonijnej w kraju	699,7	700,0	700,0	693,8	99,2	99,1	99,1
8.3.	Rozdział 85415 Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym	969,0	960,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-
8.4.	Rozdział 85416 Pomoc materialna dla uczniów o charakterze motywacyjnym	0,0	0,0	1 158,0	1 158,0	-	-	100,0
9.	Dział 921 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	8 000,0	8 000,0	8 000,0	8 000,0	100,0	100,0	100,0
9.1.	Rozdział 92114 Pozostałe instytucje kultury	8 000,0	8 000,0	8 000,0	8 000,0	100,0	100,0	100,0

Dane na podstawie rocznego sprawozdania Rb-28 z wykonania planu wydatków budżetu państwa.

¹⁾ Ustawa budżetowa rok 2017 (Dz. U. z 2017 r. poz. 108, ze zm.).

Załącznik 3. Zatrudnienie i wynagrodzenia w części 30 – Oświata i wychowanie

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2016			Wykonanie 2017			8:5
		Przeciętne zatrudnienie wg Rb-70	Wynagrodzenia wg Rb-70	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na jednego pełnozatrudnionego	Przeciętne zatrudnienie wg Rb-70	Wynagrodzenia wg Rb-70	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na jednego pełnozatrudnionego	
		Osób ¹	tys. zł	zł	Osób ¹	tys. zł	zł	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Część 30 Oświata i wychowanie ogółem wg statusu zatrudnienia ² , w tym:	1 405	110 466,5	6 552	1 369	114 299,8	6 958	106,2%
1.	Dział 750 Administracja publiczna	292	27 025,3	7 713	302	28 058,4	7 742	100,4%
1.1.	Rozdział 75001 Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji publicznej w tym:	292	27 025,3	7 713	302	28 058,4	7 742	100,4%
	01 osoby nieobjęte mnożnikowym systemem wynagrodzeń	26	1 564,3	5 014	21	1 320,7	5 241	104,5%
	02 osoby zajmujące kierownicze stanowiska państwowe	4	840,8	17 516	4	919,5	19 156	109,4%
	03 członkowie korpusu służby cywilnej	262	24 620,2	7 831	277	25 818,2	7 767	99,2%
2.	Dział 801 Oświata i wychowanie	1 113	83 441,3	6 247	1 067	86 241	6 736	107,8%
2.1.	Rozdział 80135 Szkolnictwo polskie za granicą w tym:	256	25 845,8	8 413	260	25 783,7	8 264	98,2%
	01 osoby nieobjęte mnożnikowym systemem wynagrodzeń	24	1 611,8	5 597	25	1 565,6	5 219	93,2%
	14 nauczyciele zatrudnieni w szkołach i placówkach prowadzonych przez organy administracji rządowej	232	24 234,0	8 705	235	24 218,1	8 588	98,7%
2.2.	Rozdział 80143 Jednostki pomocnicze szkolnictwa w tym:	91	6 966,5	6 380	76	5 733,1	6 286	98,5%
	01 osoby nieobjęte mnożnikowym systemem wynagrodzeń	82	6 506,2	6 612	66	5 235,1	6 610	100,0%
	14 nauczyciele zatrudnieni w szkołach i placówkach prowadzonych przez organy administracji rządowej	9	460,2	4 261	10	498,0	4 150	97,4%
2.3.	Rozdział 80145 Komisje egzaminacyjne w tym:	542	37 738,6	5 802	533	39 757,7	6 216	107,1%
	01 osoby nieobjęte mnożnikowym systemem wynagrodzeń	282	15 779,0	4 663	287	19 063,4	5 535	118,7%
	14 nauczyciele zatrudnieni w szkołach i placówkach prowadzonych przez organy administracji rządowej	260	21 959,7	7 038	246	20 694,3	7 010	99,6%
2.4.	Rozdział 80146 Doksztalcanie i doskonalenie nauczycieli w tym:	221	12 783,3	4 820	198	14 967,0	6 299	130,7%
	01 osoby nieobjęte mnożnikowym systemem wynagrodzeń	188	10 423,7	4 620	172	12 930,6	6 265	135,6%
	14 nauczyciele zatrudnieni w szkołach i placówkach prowadzonych przez organy administracji rządowej	33	2 359,6	5 959	26	2 036,4	6 527	109,5%
2.5.	Rozdział 80195 Pozostała działalność w tym:	3	107,1	2 976	0	0,0	0	0,0%
	01 osoby nieobjęte mnożnikowym systemem wynagrodzeń	2	86,7	3 610	0	0,0	0	0,0%
	14 nauczyciele zatrudnieni w szkołach i placówkach prowadzonych przez organy administracji rządowej	1	20,5	1 708	0	0,0	0	0,0%

2) W przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

3) Status zatrudnienia określony został w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej, gdzie: 01 oznacza osoby nie objęte mnożnikowym systemem wynagrodzeń 14 – nauczyciele zatrudnieni w szkołach i placówkach prowadzonych przez organy administracji rządowej.

Załącznik 4. Wydatki budżetu środków europejskich w części 30 – Oświata i wychowanie

Lp.	Wyszczególnienie	2016	2017		6:3	6:4	6:5	
		Wykonanie	Ustawa ¹⁾	Budżet po zmianach				Wykonanie
		tys. zł						%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Część 30 – Oświata i wychowanie, w tym:	15 066,4	86 987,0	88 596,6	76 179,1	505,6	87,6	86,0
1.1.	Dział 750 - <i>Administracja publiczna</i> Program operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój	0	0	0	0	0,0	0,0	0,0
1.2.	Dział 801 - <i>Oświata i wychowanie</i> Program operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój	15 066,4	86 987,0	88 596,6	76 179,1	505,6	87,6	86,0

¹⁾ Ustawa budżetowa na rok 2017 (Dz. U. z 2017 r. poz. 108, ze zm.).

Załącznik 5. Kalkulacja oceny ogólnej w części 30 – Oświata i wychowanie

Oceny wykonania budżetu w części 30 – Oświata i wychowanie dokonano stosując kryteria²³ oparte na wskaźnikach wartościowych opracowanych przez NIK i opublikowanych w Analizie wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2017 roku²⁴.

W części 30 budżetu państwa – zgodnie z założeniami kontroli – nie badano realizacji dochodów, w związku z czym nie dokonano oceny częściowej dochodów, a kwota zrealizowanych dochodów nie została uwzględniona w łącznej kwocie dochodów i wydatków (G).

Wydatki (łącznie z wydatkami budżetu środków europejskich): 518.640,1 tys. zł

Łączna kwota G : 518.640,1 tys. zł (kwota wydatków)

Waga wydatków w łącznej kwocie: $Ww = W : G = 1$

Nieprawidłowości w wydatkach: nie wystąpiły.

Ocena częściowa wydatków: (5) pozytywna.

Łączna ocena dochodów i wydatków ŁO: (5) pozytywna.

Wynik końcowy Wk: $5 \times 1 = 5$.

Ocena ogólna po uwzględnieniu opinii o sprawozdaniach:

Opinia o sprawozdawczości	P
Ocena łączna wydatków (ŁO)	P
P	P

P – pozytywna

Ocena ogólna wykonania budżetu państwa w części 30: pozytywna.

²³ <http://www.nik.gov.pl/kontrolle/standardy-kontroli-nik/>.

²⁴ Porównaj: <http://www.nik.gov.pl/kontrolle/analiza-budzetu-panstwa/>.

Załącznik 6. Wykaz jednostek objętych kontrolą

Lp.	Nazwa jednostki	Osoba odpowiedzialna za kontrolowaną działalność		Ocena kontrolowanej działalności*
1.	Ministerstwo Edukacji Narodowej	Anna Zalewska	Minister Edukacji Narodowej	P
2.	Ośrodek Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą w Warszawie	Anna Aleksandra Radecka	Dyrektor	P

* Użyty skrót oznacza: P – ocena pozytywna, O – ocena opisowa, N – ocena negatywna

Załącznik 7. Wykaz podmiotów, którym przekazano informację o wynikach kontroli

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Minister Finansów
6. Minister Edukacji Narodowej
7. Prezes Trybunału Konstytucyjnego
8. Rzecznik Praw Obywatelskich
9. Komisja Edukacji, Nauki i Młodzieży Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
10. Komisja Finansów Publicznych Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
11. Komisja do Spraw Kontroli Państwowej Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
12. Dyrektor Ośrodka Polskiej Edukacji za Granicą